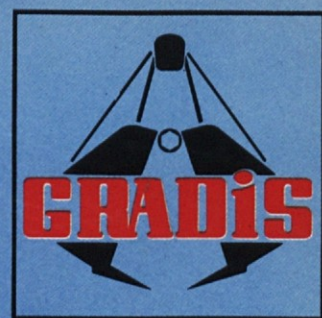

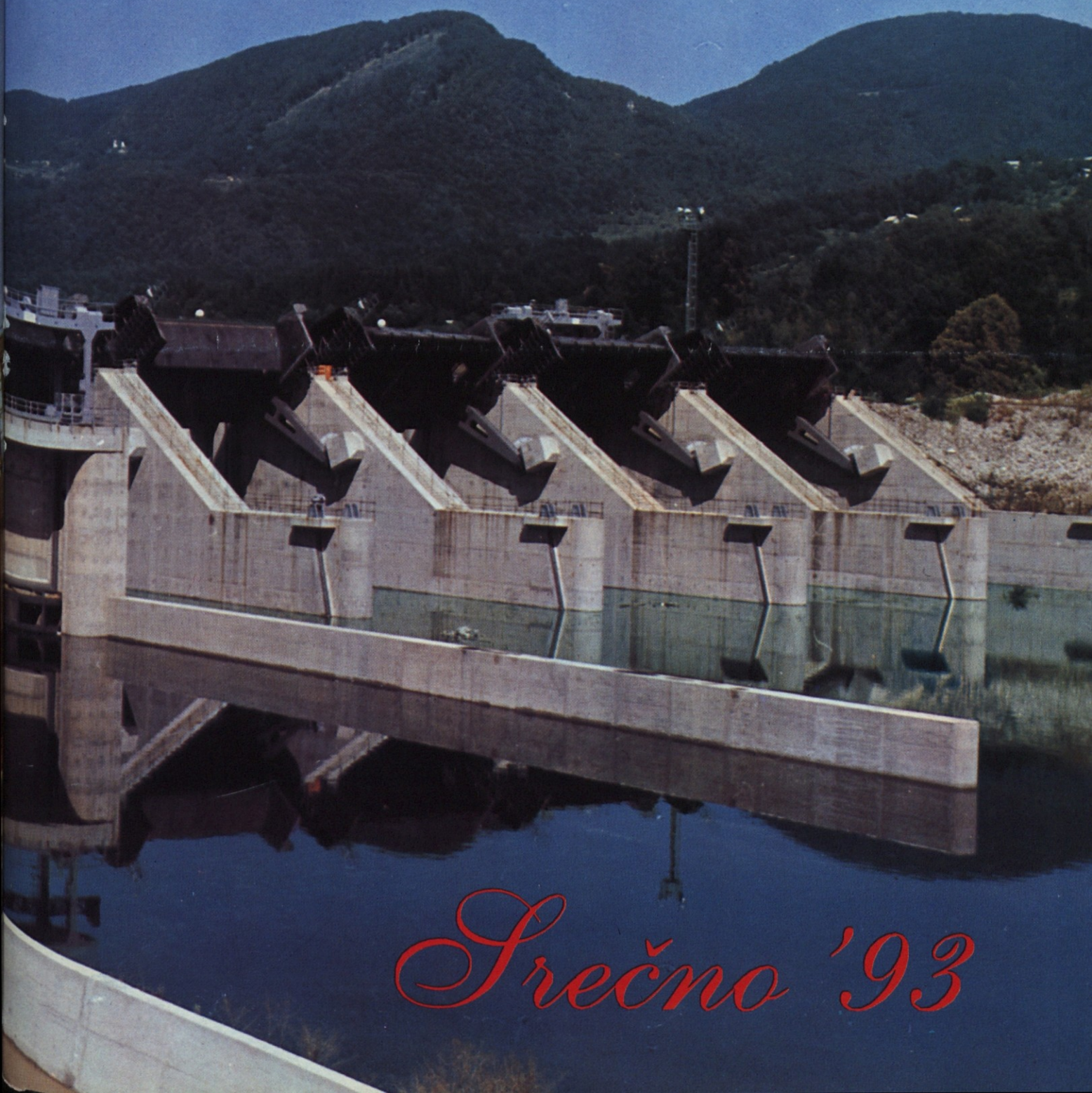
GRADISOV VESTNIK

Leto XXXIV

Ljubljana, 23. december 1992

Številka 392

Prečno '93

Gradnja poslovno trgovskega objekta, ki ga v ljubljanski soseski Zupančičeva jama gradi GP Ljubljana, gre proti koncu.

Dom upokojencev in oskrbovancev Impoljca pri Sevnici so kvalitetno zgradili delavci Gradbenega podjetja Celje.

Na ovitku: HE Vrhovo na Savi.

Nasproti nove mariborske avtobusne postaje je GP Maribor zgradilo stanovanjski blok v Mlinški ulici.

Novoletna poslanica generalnega direktorja

Gradisu srečno '93

Šega in navada je, da se ob iztekajočem letu ozremo na prehojeno pot in napravimo pregled opravljenega dela. Mnogo, zares mnogo je bilo postorjenega, vendar pa smo si želeli, kljub zapletenim razmeram, še več in boljšega v Gradisu, kakor tudi širše v mladi Republiki Sloveniji.

Lotili smo se zahtevne naloge, preoblikovati poslovni sistem Gradisa. Pretežni del nalog, ki tvorijo osnovno za preoblikovanje – razdelitev premoženja, vrednotenje Gradisovih podjetij, preoblikovanje družbenih podjetij v kapitalne, postavitev izhodišč za statusno preoblikovanje krovnega podjetja poslovnega sistema GRADIS – je opravljenih. Ob tem nam ostaja iskrena želja, naj bo naš jutrišnji Gradis še boljši, trdnjši, učinkovitejši in predvsem enoten.

Ob vseh težavah, pomanjkanju del in odrekam pa preveč v Gradisu dobra volja in optimizem za jutrišnji boljši. Tudi v prihodnjem letu so pred nami zahtevne naloge, predvsem pri pridobivanju del, pa čeprav majhnih in razdrobljenih, da z njimi prebrodimo trenutne težave.

Mlada Republika Slovenija bo morala vsekakor odpreti vrata večjim investicijam na področju infrastrukture, energetike in drugih gradenj in s tem zagotoviti možnost nadaljnjega razvoja. Upamo in želimo, da bo Gradis s svojim elanom, ki ga premore, pripravljen dočakal ta čas.

V imenu vodstva GIP Gradis želim vsem članom kolektiva Gradis in njihovim najožjim v prihajajočem letu 1993 obilo uspeha pri delu, osebnega zadovoljstva, zdravja in sreče.

Tone Zaletelj,

V. d. generalnega direktorja

Tabla W & G opozarja na spremembo.

Walter Wolf dokapitaliziral Strojegradnjo

Strojegradnja odslej W & G

S soglasjem Agencije za prestrukturiranje gospodarstva R Slovenije je mariborska Strojegradnja prodala 51-odstotni delež skupini TV Investment Ltd., katere lastnik je znani svetovni poslovnež, po rodu Mariborčan, Walter Wolf. S tem so se tudi v Gradisu začeli spreminjati lastninski odnosi, ki naj bi se še bolj intenzivno nadaljevali v naslednjem letu.

Pogovori s tujim partnerjem so potekali celo letošnje leto, pogodba pa je bila podpisana oktobra. Druga novembra je bila pri registrskem sodišču v Mariboru vpisana statusna sprememba dosedanjega družbenega

podjetja Gradis Strojegradnja p.o. v družbo z omejeno odgovornostjo v mešani lastnini, in sicer W&G – podjetje za proizvodnjo storitev in opreme d.o.o.

Več o dokapitalizaciji mariborske Strojegradnje na 14. strani.

C. P.

Iz vsebine:

• Gradbeništvo vztrajno peša

4. str.

• Učinkovit Gradisov inženiring

5. str.

• Detašman na prepihu

6. str.

• Jeseničani polno zasedeni

7. str.

• Kje dobiti denar za ceste?

10. in 11. str.

• Vedno manj zaposlenih

12. str.

• Mrtvilo za projektante

13. str.

• MLS uspešen pri sanacijah

14. str.

• Kegljači drugi

18. str.

Zgradili bomo več kot pet tisoč kvadratnih metrov turističnih površin

Apartmajsko naselje Ptujске toplice

Gradisov inženiring je nosilec posla za gradnjo novega apartmajskega naselja v Ptujskih toplicah. Naselje bodo gradili v treh fazah. Prva obsega gradnjo apartmajskega hotela v katerem bo deset apartmajev in osem garsonjer ter dva lokala, šest apartmajskih vil s 30 apartmaji, treh objektov poslovno-trgovskega centra v katerih bo 21 lokalov in upravno zgradbo z recepcijo.

Skupna neto površina naštetih objektov bo 5.099 kvadratnih metrov, predračunska vrednost gradnje, brez zunanje ureditve, pa je po pogodbi 450 milijonov tolarjev.

Z gradnjo prve faze so pričeli 26. novembra in če bo gradbenikom zima naklonjena, gradnja Gradisovo GP Gradnje Ptuj in GP Ptuj (nekdanja ptujska Drava), bodo objekti zgrajeni konec julija.

C. P.

Odrivanje humusa na gradbišču apartmajskega naselja v Ptujskih toplicah se je začelo 26. novembra letos.

V 60 odstotkih podjetij bi bila potrebna sanacija, od tega v 30 odstotkih radikalni ukrepi

Gradbeništvo vztrajno peša

Pomanjkanje del, s kakršnim se srečujejo gradbena podjetja že nekaj let, zlasti pa še v zadnjih dveh letih, je večino podjetij potisnilo v izjemno težaven položaj, nekatere pa pahnilo celo v propad. Zaposleni v teh podjetjih živijo v zelo težkih socialnih razmerah, grozi pa jim še večja brezposelnost, čeprav se je število zaposlenih v gradbeništvu zniževalo veliko hitreje kot v gospodarstvu.

Tako se je v zadnjih dveh letih, računano od sredine leta 1990 do sredine leta 1992, število zaposlenih v gradbeništvu znižalo za 27,4 odstotka, kar je nekaj manj kot za dvajset tisoč delavcev, v gospodarstvu pa za 16,3 odstotka, kar je za 103.000 delavcev. To pomeni, da so gradbeniki v tem obdobju prispevali kar 20 odstotkov k zmanjšanju števila delavcev v gospodarstvu.

Temu se ni čuditi, saj se je zaradi zmanjšane obsega gradbenih del tudi delež gradbeništva v skupnem prihodku gospodarstva v zadnjih dveh letih skrčil od 6,4 na 6,1 odstotka, a kljub temu ni mogoče kaj veliko slišati o problematiki gradbeništva. Večkrat je bilo celo izraženo

mnenje, da je gradbeništvo med tistimi dejavnostmi, ki so vendarle začele kazati, čeprav minimalne, znake oživiljanja.

Žal pa to ne drži, saj ni šlo za prva znamenja dejanskega oživiljanja gradbeništva, temveč so na to najbolj vplivala dela, povezana z obnavljanjem vojaških objektov (adaptacije, večja popravila vojašnic in le nekaj novogradenj), ki pa bodo v kratkem končana. Da je res tako, dokazujejo tudi podatki Zavoda za makroekonomske analize in razvoj, ki kažejo, da se število opravljenih učinkovitih ur delavcev v gradbeništvu zmanjšuje iz meseca v mesec.

Gradbeništvo, ki v ožjem pomenu vključuje visoke in nizke

gradnje, inštalaterska in montažerska dela ter zaključna in obrtniška dela, v širšem pomenu pa tudi industrijo gradbenega materiala, vodno gospodarstvo, proizvodnjo kamna, gramoza in peska, projektantske storitve, geološke in znanstveno-raziskovalne dejavnosti in gradbeni inženiring, zaposluje zdaj že manj kot 45.000 delavcev in v nekaterih gradbenih podjetjih je že čuti pomanjkanje proizvodnih delavcev, ki bo po napovedih prihodnje leto še večje.

Polletna izguba gradbeništva v višini 2,726 milijarde tolarjev se v primerjavi z drugimi še ne zdi tako skrb zbujajoča, bolj gradbenike skrbi, ker vlada ni sprejela ustreznih sistemskih ukrepov in nima jasne ekonomske politike.

Seveda so pričakovanja gradbenikov v zvezi z vladnim projektom preobrazbe in sanacije gospodarstva velika. Ocenjujejo

jo, da je najmanj 60 odstotkov podjetij, ki so tako zadolžena, da bi bila potrebna sanacije, od tega pa je 30 odstotkov takšnih, kjer bodo potrebni radikalni ukrepi. Gradbenike v prihodnje še zlasti zanima razplet v zvezi z nadaljevanjem gradnje cestne infrastrukture.

Nerešeno je tudi vprašanje gradnje energetskih objektov; od tako obljubljenih in povečevane verige savskih elektrarn bo letos, če bo vse po sreči, zgrajen, pa še to ne do konca, prvi člen HE Vrhovo.

Država bi morala več narediti tudi pri nastopu gradbenikov na tujih trgih, predvsem na področju detašmana, zavarovanja in tudi financiranja izvoznih poslov. Gradbeniki pričakujejo tudi oživiljanje stanovanjske gradnje, saj je letos padel njen delež na kritičnih 15 odstotkov vseh opravljenih gradbenih del.

C. P.

300 največjih podjetij v Sloveniji

Gradbenih podjetij je med največjimi iz leta v leto vse manj

Gospodarski vestnik je v prvi novembrski številki objavil, letos že štirinajstič zapored, seznam 300 največjih slovenskih podjetij glede na njihov dohodek v letu 1991. Podatke je posredovala Služba družbenega knjigovodstva. V obdobju gospodarske, lastninske, organizacijske in druge preobrazbe je sestavljanje takšnih seznamov dokaj nevhvalna naloga.

Lahko se zgodi, da se na seznamu najdejo tudi podjetja, ki so se kasneje drugače organizirala, spremenila ali celo propadla. Zato to seveda ni seznam najuspešnejših podjetij, ki je pri nas za enkrat še težko določljiva. Za objavo v seznamu 300 največjih je moral Gospodarski vestnik tokrat že drugo leto zapored od vsakega podjetja posebej dobiti soglasje za objavo podatkov o njegovem dohodku, celotnem prihodku in poslovnih sredstvih.

Na seznamu po dohodku največjih slovenskih podjetij v letu 1991 je večina podjetij, ki so bila med največjimi že prejšnja leta. To med drugim kaže na to, da vsaj lani v slovenskem gospodarstvu še ni prišlo do obsežnejših organizacijskih in drugih sprememb. Znatnejše spremem-

be se dogajajo letos, večje spremembe med prvo trimesterico pa kaže pričakovati v naslednjih letih, ko bo začel delovati zakon o lastninski preobrazbi podjetij.

Lani so v Službi družbenega knjigovodstva našli 19.226 podjetij, medtem ko jih je zaključne račune predložilo samo 13.309. Navzlic predpisom, ki podjetjem dajejo pravico zamolčati podatke o svojem dohodku, celotnem prihodku in poslovnih sredstvih, se jih je za to izmed 300 odločilo samo 21, kar je šest manj kot lani. Od tega so to pot med prvo stoterico samo štirje. Med tistimi, ki svojih podatkov niso dovolili objaviti je tudi Gradis in še nekaj gradbenih podjetij.

Med prvo deseterico ni velikih sprememb, saj gre za podjetja, ki se med desetimi pojavljajo že

vrsto let. Letos sta dva novince in sicer HIT iz Nove Gorice, ki je v zadnjih letih najbolj napredoval in se je lani uvrstil na šesto mesto. Drugi novinec med desetimi največjimi podjetji je Rudnik lignita Velenje, ki zaseda deveto mesto.

Podjetje z največjim dohodkom v letu 1991 je tako kot leto prej tudi tokrat Železniško gospodarstvo Ljubljana. Ta njegov položaj je spričo težav s katerimi se ubada železnica nerealen in je posledica naših predpisov in meril za oceno moči podjetij. V svetu je dohodek kot merilo moči manj pomemben, najpomembnejša pa je cena nekega podjetja na borzi. Na drugem mestu je Lek, na tretjem Petrol, na četrtem Krka in na petem Mura.

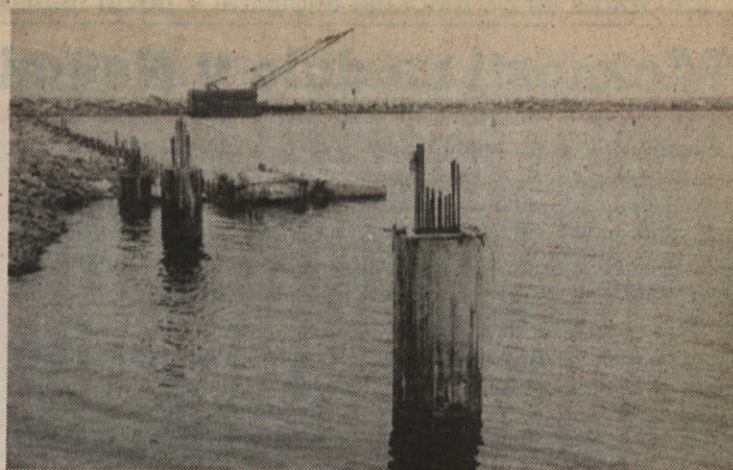
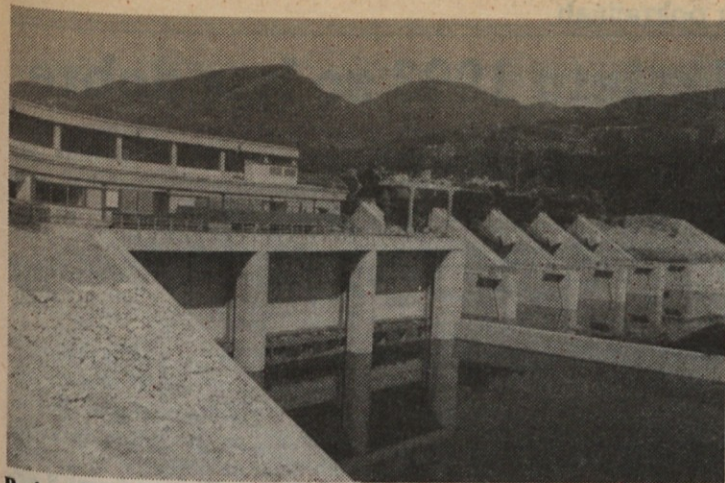
Šesto mesto zaseda HIT, sedmo je prazno, osma je koprski Intereuropa, deveti Rudnik lignita Velenje, deseto je PTT podjetje Ljubljana, 11. Gorenje Gospodinjski aparati, 12. Pivovarna Laško, 13. Sava Kranj, 14.

Revoz Novo mesto, 15. je prazno, 16. Paloma Sladki vrh, 17. Merkur Kranj, 18. Industrija usnja Vrhnika, 19. Peko, 20. Kolinska itd.

Med prvo trideseterico je osem podjetij iz Ljubljane in prav toliko jih je s Štajerske, po štiri so z Gorenjske in s Primorske, po dve pa sta z Notranjske in Dolenjske ter eno iz Prekmurja.

Gradbenih podjetij je na seznamu 300 največjih iz leta v leto vse manj. Najvišje je uvrščen SCT in še to šele na 28. mesto (ne še tako dolgo sta bila Gradis in SCT uvrščena med prvih deset), 31. je Pionir Novo mesto, 39. Primorje Ajdovščina, 124. Vegrad Velenje, 167. Tegrad Ljubljana, 214. Gradbinec Kranj, 254. Kraški zidar Sežana, 286. Pomgrad Murska Sobota in 294. Tehnik Škofja Loka.

Kot je razvidno, ni podatkov za Gradis, kot tudi za celjski Ingrad, koprski Stavbenik, GPG Grosuplje in obe mariborski gradbeni podjetji, Stavbar in Konstruktor.

Prvi poskusni »topli zagon« HE Vrhovo so opravili v začetku decembra.

Dela v izolski marini so zaradi pomanjkanja denarja ustavljena.

Inženiring skupaj z Gradisovimi podjetji pridobiva pomembne objekte

Potreben, koristen, učinkovit in sprejemljiv inženiring

Z vsemi spremembami, ki se v zadnjih letih dogajajo v vseh segmentih naše družbe, ter v tej zvezi tudi z vsemi težavami, ki so nastale v gradbeništvu, so se soočili tudi v Gradisovem Podjetju za inženiring p.o. Poseben položaj v katerem so sedaj in so bili že pred tem, jim je omogočil in jih istočasno prisilil, da so že pred leti začeli iskati svoje mesto v Gradisu in tudi na trgu.

»S podrobno analizo nas samih in z analizo potreb in možnosti okolja smo si začrtali jasno pot in določili cilje ter pristopili k postopni realizaciji ciljev in načrtov,« je pojasnil pomočnik direktorja inženiringa za marketing Milan Pukšič. Osnovna usmeritev nam je bila ustvariti za Gradis potreben, koristen, učinkovit in sprejemljiv inženiring, ki je sposoben tudi v sedanjih težkih razmerah in možnostih ohraniti položaj na trgu in v spremenjenih tržnih pogojih skupno s podjetji v sistemu Gradis pridobivati pomembne projekte.

Angažirali smo se predvsem pri pridobivanju in realizaciji zahtevnejših projektov. V zadnjem času gre predvsem za zahtevnejše finančne pogoje in ne toliko za zahtevne gradnje glede na tehnično-tehnološke postopke. Nekaj takšnih zahtevnejših projektov v nadaljevanju tudi predstavljamo.

HE Vrhovo pred zagonom

Julija letos so gradisovci po skoraj dvoletni popolni ustavitvi gradbenih del nadaljevali graditi hidroelektrarno Vrhovo, ki je sedaj dokončana že 98-odstotno,

Sava je že nekaj mesecev preusmerjena preko prelivnih polj, januarja pa bo treba narediti še eno grbo na prelivnem polju.

V strojnici zaključujejo z obrtniškim deli, ki bodo v celoti končana marca 1993. Na gradbišču je povprečno zaposlenih 40 naših delavcev, ki morajo postoriti še nekaj dela predvsem v bazenu, dokončati pa morajo tudi prizidek k elektrarni v kateri bodo prostori za upravljalce elektrarne. Tesnitev levoobrežnega nasipa naj bi bila končana do 20. januarja.

Do marca prihodnjega leta naj bi dokončali tesnitev desnoobrežnega nasipa, s kamnom bodo obložili brežini, uredili deponije, dokončali dovozne in servisne ceste, opravili še nekaj manjših del, potem pa bodo začeli pospravljati gradbišče. Glede na terminski plan naj bi vsa dela zaključili in se umaknili z Vrhovega do konca julija.

Zaščita Radeč

Januarja 93 naj bi po zagotovilih investitorja (Smelt) začeli s projektom zaščite Radeč, ki je v neposredni povezavi z začetkom rednega obratovanja HE Vrhovo, saj se bodo po polnitvi baze na dvignile podtalne vode, ki bodo ogrozile Radeče. Dela bo kar precej.

Regulirati bo treba potok Sopot, zgraditi nov most na trgu v Radečah, novo kanalizacijsko omrežje in drenažni sistem, črpališče za vodo, izvršiti nasipavanje ob novem koritu Save in Sopote, opraviti tesnitev korita

Sopote ter urediti magistralno in regionalno cesto.

Marina Izola

Dela na gradbišču marine v Izoli so praktično ustavljena, saj je investitorju zmanjkalo denarja. Tudi sicer to gradnjo spremljajo nenehne težave; enkrat ni bilo dokumentacije, drugič ni bilo potrebnih soglasij, finančne težave pa so bile stalne, tako da skoraj polovico opravljenih del Gradis še nima plačanih.

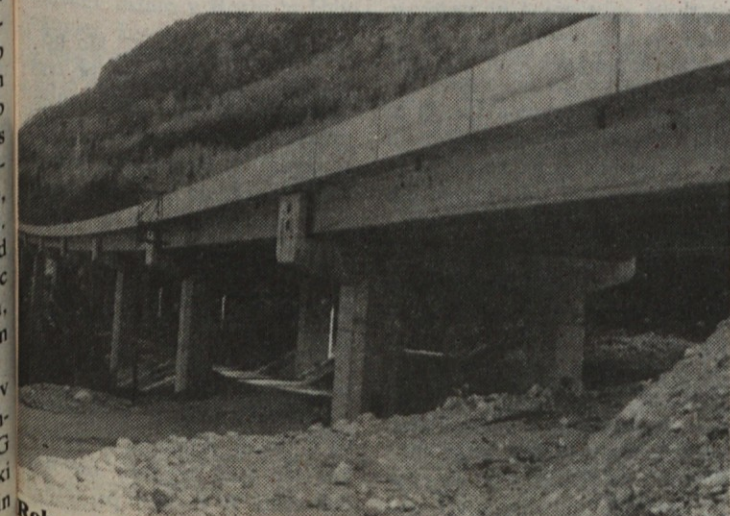
Valobrani so sicer dokončani 70-odstotno, obalni zidovi 50-odstotno, od 161 pilotov pa je uvrtenih samo 42, tako da pomolov s privezi, teh naj bi bilo 630 po zadnji, nekoliko skrčeni varianti, še niso začeli graditi.

Gorenjska avtocesta

Edini avtocestni odsek, ki je trenutno v Sloveniji v gradnji je 13 kilometrov dolg odsek od Hrušice do Vrbe na Gorenjski avtocesti. Objekti, ki jih gradi Gradis, trije viadukti pod Mežaklo v skupni dolžini nekaj manj kot kilometer, viadukt Moste pri Žirovnici, ki je nasploh največji objekt na trasi, kot tudi galerija v Mostah, so skoraj dokončani.

Opraviti je treba samo še zaključna dela. Postavljajo izolacijo, nameščajo ograje, potem pa bo treba narediti še dilatacije in položiti asfalt, urediti okolico objektov in cestno signalizacijo. Rok za dokončanje tega odseka je zaradi pomanjkanja denarja podaljšan do 1. septembra 1993.

C. P.

Rok za dokončanje gorenjske avtoceste je sedaj 1. september 1993.

Tudi Gradis se bo močnejše angažiral v novih nemških pokrajinah

Možnosti za delo v Nemčiji v letu 1993 so kar dobre

Gradisova Delovna enota Frankfurt bo tudi letošnje poslovno leto končala dokaj uspešno, vendar ne bo dosegla rekordne realizacije iz lanskega leta, ko je bilo realiziranih 19 milijonov mark. Upamo, da bomo tudi za leto 1993 dobro zasedeni z delom in da bo ustvarjenega dohodka vsaj toliko kot ga je bilo letos. Kljub močni konkurenci delavcev iz vzhodnoevropskih držav, Gradis v Nemčiji drži svojo dobro pozicijo in sicer že 28 let.

V DE Frankfurt je bilo v drugi polovici leta zaposlenih več kot 280 delavcev in projektantov, ki delajo v biroju Philipp Holzmann. S tem smo v celoti izkoristili tisti del kontingenta, ki nam pripada iz naslova nekdanjega jugoslovanskega dogovora (280 delavcev), imamo pa še nekaj mest iz dodatnega slovenskega kontingenta, ki za Gradis znaša 51 delavcev.

V tem času smo morali zamenjati skoraj 50 delavcev, ki so se vrnil na delo v Slovenijo, predvsem zaradi izteka delovnih in bivalnih dovoljenj. Nekaj delavcev je manj tudi zato, ker se

po velikonočnih praznikih niso mogli več vrniti iz Bosne in Hercegovine in še danes ne vemo, kaj se dogaja z njimi. Gre za 12 delavcev.

Ker bodo v letu 1993 potekla dodatna podaljšana dovoljenja za delo in bivanje v Nemčiji za delavce iz ogroženih področij nekdanje Jugoslavije (Bosa in Hercegovina, Hrvaška) bo potrebno zamenjati še okrog 60 delavcev. Da bi se izognili množičnemu menjanju delavcev v polletnih mesecih, bo treba v prvem polletju prihodnjega leta mesečno vrniti na delo v domovino deset do dvanajst delavcev, ki

jih bo treba redno nadomeščati z dobrimi delavci iz Gradisovih podjetij.

Pri izvajanju kadrovske politike za leto 1993 bo nujno misliti tudi na pridobitev sposobnih nemško govorečih delavodij, ker imamo tudi v Nemčiji vedno bolj razdrobljene projekte in velikih objektov na žalost ni več veliko.

Tudi mi predvidevamo, da se bo Gradisova DE Frankfurt v letu 1993 močnejše angažirala v novih nemških pokrajinah, to je v bivši Vzhodni Nemčiji. Zato smo se tudi v našem vodstvu okrepili z dvema vodjema gradbišč, od katerih bo eden zadolžen samo za dela v vzhodnem delu Nemčije.

V Leipzigu zaključujemo gradnjo poslovno-stanovanjskega objekta, za istega investitorja STRABAG Leipzig pa bomo januarja pričeli graditi poslovni objekt v središču mesta. Prav tako potekajo pogovori za pridobitev dela na večjem objektu v Dresdenu.

Ponovno se pogovarjamo tudi z našim starim investitorjem IMBAU Neu Isenburg za velika de-

la v vzhodnem delu Berlina (gre za gradnjo proizvodnih hal) in za manjša dela v »werku«, to je v obratu gradbenih izdelkov in polizdelkov INTECH Berlin, ki ga je IMBAU kupil v letošnjem letu.

Prvi pogovori so bili opravljeni tudi s firmo ZÜBLIN Leipzig. Njihovi vodilni so postali pozorni na nas pri kvalitetno opravljenih delih na objektih, ki smo jih gradili v Leipzigu.

Vse to nas prepričuje, da so naše perspektive in možnosti za delo v letu 1993 v Nemčiji kar dobre. Delali naj bi z enakim oziroma nekaj večjim številom delavcev kot smo letos, realizacija pa naj bi bila na letošnji ravni oziroma naj bi bila tudi nekaj večja kot je bila letos.

Za konec mi dovolite, da v imenu vseh zaposlenih v Delovni enoti Frankfurt in v svojem imenu, zaželim vsem kolektivom Gradisovih podjetij v Sloveniji SREČNO, ZDRAVO in USPEHOV POLNO LETO 1993.

Andrej Lapajne

Pritožbe zaradi nerazdeljenih kontingentov delavcev v Nemčiji

Detašman na prepihu

Slovenska gradbena podjetja, ki izvajajo investicijska dela v Nemčiji, se pri tem srečujejo z vrsto težav. Najbolj jih teži nerazdeljen kontingent delavcev, ki po sporazumu med Nemčijo in nekdanjo Jugoslavijo lahko delajo v Nemčiji. Slovenija meddržavnega sporazuma z Nemčijo še ni podpisala, kar gradbenikom povzroča še številne druge probleme. Želijo si, da bi bilo izvajanje gradbenih del v tujini vključeno v poslovno politiko slovenskega gospodarstva za prihodnje leto.

Martina Djokić z ministrstva za delo je predstavnikom gradbenih podjetij na sestanku Združenja gradbeništva pri GZS povedala, da je osnutek sporazuma za leto 1993 pripravljen in ga proučujejo delovne skupine. Način določanja kontingenta se je glede na spremenjene gospodarske razmere pokazal kot neustrezen, zato bodo zdaj skušali določiti ustreznost merila.

Težave imajo zaradi neorganiziranega nastopa in neurejenih kontingentov tudi Poljaki, Čehi in drugi iz nekdanjega vzhodnega bloka. Nemci pa so opozorili, da v zadnjem času tudi slovenska gradbena podjetja kršijo predpise, zaposlujejo delavce na črno in jih ne plačujejo po veljavnih tarifah. Na vprašanje navzočih, kdaj bo podpisan sporazum med Slovenijo in Nemčijo in koliko delovnih dovoljenj bo-

do dobili za naše gradbene delavce, pa Djokićeva ni natančno odgovorila.

Predstavniki gradbenih podjetij so predlagali, naj se nekdanji jugoslovanski kontingent, ki je znašal 9.900 delavcev, razdeli po republikah, temu pa naj bi v Sloveniji dodali nekaj več kot tisoč dodatnih detašmajev, za katere sta se samostojno dogovorili Nemčija in Slovenija, uporabljajo pa se od 1. junija letos. Na tej podlagi naj bi se z Nemci sporazumeli za kontingent, ki naj bi znašal okoli 3.300 delavcev. To je cilj, ki ga morajo gradbinci doseči, če želijo tudi v prihodnje ostati na zahtevnem nemškem trgu, kjer so naša najboljša podjetja, katerih kakovost dela spoštujejo tudi Nemci, navzoča že več kot 25 let in med temi tudi Gradis.

C. P.

Slovensko gospodarstvo in z njim Gradis v Tirani

Bo Albanija rešitev?

Med države, ki so v zadnjem obdobju doživele velike spremembe, sodi tudi Albanija. Ne samo zaradi odprave trdovratnega stalinističnega režima v katerem so živeli dolga desetletja, temveč tudi zaradi načina reševanja nakopičenih težav. Na široko so odprli vrata vsem in vsakomur, ki jim je pripravljen pomagati. In Slovenci naj bi imeli zaradi naših dobrih odnosov do Kosova in Albancev, kar nekakršno prednost pred drugimi. Toda ali res?

Odgovor na to vprašanje naj bi dala prireditev Slovensko gospodarstvo se predstavlja, ki je bila v Tirani od 28. novembra do 12. decembra in na kateri se je predstavilo kar 48 slovenskih podjetij, med njimi tudi Gradis. Prireditev, ki jo je odprl predsednik vlade Albanije **Aleksander Meksi** ob navzočnosti podpredsednika slovenske vlade mag. **Hermana Rigelnika** in številnih gostov, je imela dvojen namen. Seznaniti albanske partnerje s proizvodnimi programi v Sloveniji in skupaj s posameznimi resornimi ministrstvi ugotoviti možnost sodelovanja.

Za gradbenike bo v Albaniji

dela vsekakor dovolj, šlo bo le za pogoje pod katerimi bo treba delati. Zato so vlade velikih držav, na primer ZDA, Nemčije, Italije in Belgije, že dale garancije, tako da bo njihova gradbena operativna imela že v startu veliko prednost.

Vsekakor je albanski trg za gradbenike, kot tudi za ostale gospodarstvenike izredno zanimiv, saj bo po prepričanju nekaterih, ki so bili navzoči na predstavitvi slovenskega gospodarstva v Tirani, Albanija že čez nekaj let med srednje razvite države. In zakaj ji pri tem ne bi pomagal tudi Gradis?

Matija Krnec

Na Korenskem sedlu adaptirajo delavci Gradbenega podjetja Jesenice mejni prehod, ki bo sodobneje urejen.

Za Kompasov gostinsko-turistični objekt v Ratečah je bilo treba narediti nove načrte, saj je bilo treba staro zgradbo podreti.

GP Jesenice nosi Gradisovo zastavo na Gorenjskem

Celo leto polno zasedeni z delom

Pred letom dni si nihče v Gradbenem podjetju Jesenice ni upal napovedati, kako bodo v letošnjem letu zasedeni z delom in kako bodo zaključili poslovno leto. Precej je bilo razlogov za zaskrbljenost; gradnjo večine objektov so končali, novih del pa ni bilo za videti nikjer. Po enem letu je slika popolnoma drugačna. V začetku leta so dobili toliko dela, da so bili celo leto polno zasedeni, pa tudi za naslednje leto kar dobro kaže.

»Črnoglede napovedi za letos so izginile, ko smo pridobili delo najprej v učnem centru TO Kranj, kasneje v učnem centru Bohinjska Bela in jeseni v učnem centru Rudno polje na Pokljuki«, je pojasnil tehnični pomočnik direktorja GP Jesenice **Miha Benedik**, »in ob tem še nekaj objektov, tako da smo imeli do prvega decembra popolnoma zasedene vse kapacitete.

Zgodilo se nam je, da smo imeli celo premalo delavcev, saj je po prvomajskih praznikih 40 delavcev ostalo v Bosni in Hercegovini, ker se zaradi vojne niso mogli vrniti na delo.

Kar zajeten je seznam objektov, ki so jih letos zgradili. Ponovno so delali v Trenti, kjer so stare vojaške objekte adaptirali in jih spreminjali v Trentarski muzej za investitorja Triglavski nacionalni park. Nadaljevali so s sanacijo starih opornih zidov in dograditev novih na cesti Žaga - Učje za investitorja Republiške uprave za ceste. V Kranjski gori so opravili veliko adaptacijo gostišča Kotnik in uredili parkirne prostore pri penzionu Relax, za HIT iz Nove Gorice, ki tam ima igralnico.

Letos je bilo nekaj manjših del tudi v jeseniški Železarni,

kjer je stalno delala skupina desetih ljudi, v Škofji Loki so adaptirali klavnico, za LIO, ki je bil še pred leti v sestavi Gradisa, pa so zgradili prizidek in adaptirali skladišče, prav ta mesec pa končujejo gradnjo fitness centra Klakovčar v Srednji Beli pri Predvoru.

Celo leto so po malem delali tudi v kranjski Savi, prav med božičnimi in novoletnimi prazniki, pa bodo imeli v Savi največ dela, saj morajo prestaviti del kanalizacije in obnoviti tlake v laboratoriju. V času od 24. decembra do 3. januarja, ko imajo v Savi kolektivni dopust, bosta delali v dveh izmenah dve skupini 25 delavcev, in skušali narediti vse, da bo delo pravočasno in kvalitetno opravljeno, saj bi to veliko pomenilo pri pridobivanju novega projekta v Savi, ki naj bi se začel graditi po novem letu, njegova vrednost pa je pet milijonov mark.

Jeseničani so v povprečju po 30 delavcev imeli v Rusiji. Spomladi so nadaljevali lani začeto gradnjo hotela z 200 sobami v Tobolsku in jo končali 15. novembra. V začetku avgusta pa je odpotovala prva skupina delavcev v Volgograd. Lotili so se adaptacije poslopja Železarskega centra. Staro zgradbo bodo

adaptirali in spremenili v restavracijo in pivovarno. Delo bodo predvidoma končali do novega leta.

In kakšne perspektive vidijo v GP Jesenice za leto 1993?

»V naslednje leto prenašamo nekaj objektov, ki smo jih začeli graditi pred kratkim. Gre za nadaljevanje adaptacije mejnega prehoda Korensko sedlo, za gradnjo gostinsko-turističnega objekta Kompas v Ratečah in za gradnjo počivališča Jesenice na odseku avtoceste od Hrušice do Vrbe, kjer gradimo gostinsko-turistični objekt. Zadnja dva projekta gradimo za Kompasov Mejni turistični servis.

V primerjavi z lanskim letom, ko v enakem času nismo niti približno vedeli, kaj bomo letos vse gradili, je položaj sedaj neprijemno boljši. Predvsem zaradi objektov, ki smo jih začeli graditi jeseni in bodo dokončani prihodnje leto, kot tudi zaradi projektov, ki se že nekako kažejo,

da jih bomo dobili v izvajanje.

Naše podjetje je izbrano za izvajalca adaptacije in dograditev hotela Jelovica na Bledu. Dela so ovrednotena na 600 milijonov tolarjev in če bo pravočasno zbran tudi denar, bi lahko začeli delati že februarja.

Poleg tega pa smo najresnejši kandidat za delo v Savi Kranj, ki je vredno pet milijonov mark, lahko pa bi začeli delati takoj po novem letu, seveda, če bo investitor pripravil vse potrebne dokumente in soglasja«, je dejal na koncu pogovora Miha Benedik.

Poleg omenjenih objektov Jeseničani računajo, da bodo dobili še nekatere druge, ki so v pripravi, in da bodo svoje delavce lahko polno zaposlili. Če pa dela vendar ne bi bilo dovolj, jih bodo posodili drugim Gradisovim podjetjem, ki bi jih utegnili potrebovati, kot so pred kratkim Celjanom posodili 15 delavcev za pomoč pri gradnji centra Koviotehne v Mariboru.

Pot v bodočnost moramo nadaljevati tam, kjer se je končala preteklost - Skoraj 50 let Gradisa je močan garant

Ne samo Gradis, preoblikovati moramo nas same

Če je gradbeništvo nekak barometer stanja družbe v kateri živimo, potem ni čudno, da se je v nezavidljivem položaju znašlo tudi mariborsko gradbeništvo. Ker pa predstavlja Gradisovo Gradbeno podjetje Maribor dober del mariborskega gradbeništva, je kot na dlani, da se to stanje odraža tudi v tem kolektivu.

Pravega dela za tako močno operativno ni, kar pa ga je je finančno tako pogojeno, da nekega finančnega rezultata ni. Gradnja za trg je v tem času

močno vprašljiva, saj se stanovanja in lokali težko prodajajo. Kupna moč prebivalcev je močno padla, tujih naložb pa tudi ni. Da je na tem področju kri-

za, o tem ni govora. Treba jo bo preživeti tako ali drugače. Gradisu je to vedno uspevalo, čeprav se moramo sprijazniti z dejstvom, da Gradisa, vsaj tako velikega kot je nekoč bil, ni več.

Število zaposlenih se, na tak ali na drugačen način, drastično zmanjšuje. Veliko ljudi je predčasno odšlo v pokoj, ker so pač imeli pogoje. Nekoliko se je zmanjšalo število delavcev tudi na račun delavcev iz sosednje Hrvaške in BiH. Treba je vedeti, da smo dolga leta nazaj gradbene delavce kadrovali prav iz teh krajev.

Seveda pa je ta situacija v kateri se nahajamo pripomogla tudi k temu, da je prišlo do nekaterih kadrovskih sprememb tudi v vodstvu firm. Tako odhaja v upokoj Franc Gačnik, dipl. gr. inž., dosedanji direktor Gradbenega podjetja Maribor in prepušča to odgovorno direktorsko mesto vršilcu dolžnosti glavnega direktorja inženirju **Miru Primorcu**.

Časi za gradbenike (pa ne samo za njih) so izredno težavni. Toda, kot velikokrat doslej, mora Gradis ponovno dokazati poslovnim partnerjem in drugim, da je sposoben graditi zahtevne pa tudi manj zahtevne objekte. Skoraj petdeset let obstoja firme

je garant za to.

Gradis je zgradil doma in v tujini veliko pomembnih objektov, ki so mu lahko samo v ponos. Tega se morajo zavedati vsi, tisti zaposleni, kot tudi tisti, ki od zunaj ocenjujejo Gradis. Prav je, da kritično gledamo na nastalo situacijo, toda ne kritizersko. Gradis ima bogato zgodovino. Zgodovina pa je del nas. Če hočemo iti v bodočnost moramo nadaljevati tam, kjer se je končala preteklost.

V preteklosti pa smo delali dobro, pa tudi delali napake. Če se učimo na napakah, je to zato, da ne bi delali ponovno istih. Ko v tem obdobju, za gradbenike nič kaj rožnatih časih, oblikujemo nov Gradis, moramo preoblikovati tudi nas same. Če bomo sposobni to, v kar ne dvomim, bomo lažje kos nastali situaciji v družbi. Samo moramo dokazati kaj Gradis je, pričakovati to od zunaj je utopija.

Trg je neizprosni. Na trgu bo do ostali samo tisti, ki bodo imeli trdno in enotno strategijo razvoja. Voz se premika le, če ga vlečemo v eno smer. In to vsi. Res da nekoliko težje, če je na cesti blato. Pričakovati pred seboj same asfaltirane poti, to pa je že druga zgodba.

Franc Štromajer

Kdaj naj bi nadaljevali graditi garaže pri hotelu Slavija v Mariboru, je še vedno velika uganka.

Zgodbe o mariborski jami še ni konec

Kdaj nadaljevanje del?

Od decembra lanskega leta do letošnjega decembra je gradbena jama pri hotelu Slavija v Mariboru samevala. Res je sicer, da so med tem časom pristojni poizkušali najti skupen jezik, predvsem pa denar za nadaljevanje del garažne hiše, ki si jo je pre leti zamislila mariborska rotovška vlada in srska firma Progres.

Zapleti so znani, pred letošnjimi volitvami, pa so se okrog te mariborske znamenitosti spletle še stranske zdrave. Predsedniku izvršnega sveta **Antonu Rousu** je predsednik družbenopolitičnega zbora mariborske občinske skupščine **Stanko Holc** očital, da je pogodbo o investitorstvu s SKB banko podpisal mimo skupščine mesta Maribor.

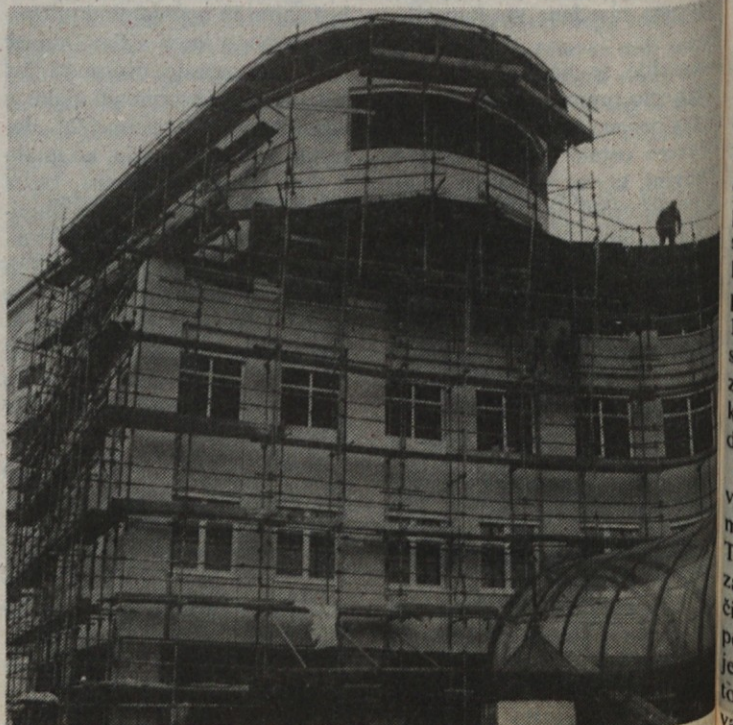
Ta podpis je bil res nekaj posebnega. Predsednik Rous in direktor SKB banke sta podpis opravila »delovno«, sredi sobotnega opoldneva kar v jami. Ta zaplet s podpisom investitorske pogodbe za nadaljevanje gradnje garaž pri Slaviji se je formalno razpletel pred dnevi v mariborskih skupščinskih klopih. Vsi trije zbori so namreč verificirali to pogodbo.

Na mednarodni razpis za nadaljevanje gradnje nad garažami sta prišli samo dve ponudbi, in še ti sta po izjavi predstanika Zavoda za izgradnjo Maribora ne popolni, zato bodo natečaj ponovili.

Pogodba med SKB banko in občino bo veljavna šele takrat, ko jo bo podpisal še sklad stavbnih zemljišč, ta pa zahteva pojasnilo ali se bo komunalna infrastruktura za garaže investirala z denarjem neposredno iz sklada ali pa iz proračuna.

Za nadaljevanje del je bil izbran tudi dosedanji izvajalec gradbenih del Gradis, Gradbeno podjetje Maribor. Kdaj naj bi z deli nadaljevali pa še ni jasno. Jama tako še vedno ostaja mariborska znamenitost.

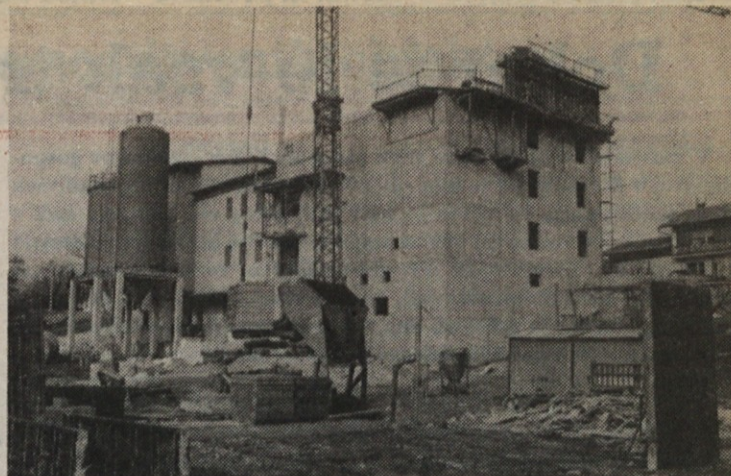
F. Š.

Poslovno-stanovanjski blok, ki ga gradi GP Maribor.

Prvi stanovalci se bodo v blok C 2 vselili še pred novim letom.

Gradnja silosa za žito v Markovcih lepo napreduje.

Gradbeno podjetje Gradnje Ptuj je imelo letos dovolj dela

Poprijeti je treba za vsako, tudi najmanjše delo

Glede na težke gospodarske razmere, ki so še posebej prizadele gradbeništvo, in na nizko naložbeno zmožnost ptujskega gospodarstva, je prav spodbudno, da je bila angažiranost v Gradbenem podjetju Gradnje Ptuj tako visoka, da so zaposlili vse svoje kapacitete, ter da je tudi finančni in likvidnostni položaj dokaj dober. Prav tako so tudi obeti za leto 1993 dobri, vendar bo potrebna maksimalna angažiranost vseh zaposlenih, da bodo dosegli zastavljene cilje.

»Celo leto smo na Ptuj imeli delo, vendar pod zelo trdimi in neugodnimi pogoji. Večjih del v naši regiji ni bilo, če odmislimo obnovo ptujske kasarne in njeno preureditev v učni center TO, pri katerem pa so poleg nas sodelovala še druga podjetja, med njimi tudi dva gradbena, GP Maribor, ki je bil nosilec posla in GP Ptuj (nekdanja ptujska Drava), zato je bilo treba poprijeti tudi za vsako manjše delo,« je pojasnil direktor GP Gradnje Ptuj Ljubo Cimerman.

Pri vsakem delu, tudi manjšem, pa je konkurenca izredno močna, saj na licitacijah poleg domačih podjetij sodelujejo tudi podjetja iz drugih regij. Vendar se v Gradnjah ne dajo. Lansko leto jih je bilo v takem času zaposlenih 247, sedaj pa samo še 180. Na zadnji seji delavskega sveta so sprejeli tudi sklep o zmanjšanju delavcev v mizarskem obratu, vendar tako, da ti delavci ne bodo ostali brez dela.

Odvečne mizarje bodo prekalificirali v tesarje za katere vemo, da jih povsod primanjkuje. Tak ukrep je bil nujen, saj mizarski obrat ni imel dovolj naročil. Prav kritično je bilo v prvi polovici leta, v drugi polovici pa je bilo nekaj boljše, vendar ne toliko, da v obratu ne bi poslovili z izgubo.

Delali so tudi mizarske izdelke za Nemčijo in Avstrijo, za slednjo v višini miliona šilingov. Po številu zaposlenih mizarski obrat predstavlja 20 odstotkov delavcev, dosežejo pa samo deset odstotkov prihodka, zato so morali zmanjšati število delavcev v njem.

Za tak prihodek pa je bilo treba kar precej narediti. Tako naj bi decembra končali gradnjo drugega dela stanovanjskega bloka C-2 v soseski Rabelčja vas. S tem naj bi bila stanovanjska gradnja za nekaj časa zaključena in v Gradnjah se bodo morali pripraviti na gradnjo stanovanj za trg. Pred poletjem so končali z deli v učnem centru TO, zaključili so z adaptacijo šole v Gorišnici, precej pa so delali tudi v Mariboru, in sicer za GP Maribor in za Konstruktor.

Skupaj z GP Ptuj gradijo prvo etapo prizidka k domu upokoencev na Ptuj, ki naj bi bila zaključena marca 1993, potem pa bodo, če bo denar, nadaljevali z drugo in tretjo etapo. Imajo še sedem manjših gradbišč, ki so razsuta od Ormoža, prek Ptuja do Maribora. Tako gradijo kanalizacijo in kotlarno v Ormožu, silose za moko v Markovcih, market na Ptujski gori, nekaj delavcev imajo v Planiki v Majšperku, v Kungoti (hlevi) in v

Benediktu (cerkev), v Turnišču pa gradijo glavno kanalizacijo.

Kot je razvidno poprimajo za vsako delo, v zadnjem času pa je tudi nekaj več nizogradniških del, kot so kanalizacije, ureditve parkirišč, ureditve okolic in podobno. Če bi jim uspelo prodati garaže v stanovanjski soseski Rabelčja vas, ki so vredne 20 milijonov tolarjev, potem bi tudi finančno dosti bolje stali in tudi z likvidnostjo ne bi bilo večjih težav.

Kljub težavam je direktor Cimerman prepričan, da bodo tudi v letu 1993 poslovali nekako tako kot so letos. Nekaj objektov prenašajo v prihodnje leto, nekaj pa jih bodo morali še pridobiti. Tako v leto 1993 prenašajo gradnjo doma upokoencev, novembra so pričeli z izkopi za gradnjo novega turističnega naselja v Ptujskih toplicah, ki se bo po fazah gradilo tri leta, januarja bodo začeli z adaptacijo šole v Vidmu pri Ptuj, ob kateri bo tudi novogradnja z nekaj učilnic

in telovadnico, pridobili so tudi gradnjo plinovoda na Ptuj, kar je za začetek leta kar spodbudno.

Nekaj del je na Ptuj v pripravi in v Gradnjah se bodo za njih močno potegovali. Gre za obnovo Malega gradu, kamor naj bi se preselila ptujska knjižnica, prihodnje leto naj bi začeli graditi podvoz pod železnico v središču Ptuja pri čemer naj bi sodelovale tudi Gradnje, nekaj se pripravlja tudi v Kidričevem, računajo pa tudi na začetek adaptacije starega mestnega jedra, ki je bila letos zadržana zaradi zakona o denacionalizaciji.

Prihaja čas manjših gradenj, adaptacij, sanacij, obnovitvenih del in na takšna so se v GP Gradnje Ptuj tudi pripravili. Večje projekte naj bi po njihovem mnenju pridobivali Gradisov Inženiring in vodstvo sistema Gradis v Ljubljani, za izvedbo pa bodo poskrbela operativna Gradisova podjetja.

C. P.

Prva faza gradnje prizidka k domu upokoencev bo končana marca 93.

1. Slovenski kongres o cestah in prometu – Nihče ne ve, kje naj bi dobili 5,5 milijarde dolarjev za ceste

Dober je le vsak tretji kilometer ceste

V razvitem svetu so ceste eden pomembnejših elementov gospodarstva, v Sloveniji pa je bilo cestno gospodarstvo žal Pepelka vseh dosedanjih politik in kar je še bolj zbujačo, vse kaže, da tudi v bližnji prihodnosti ne bo veliko bolje, čeprav je Slovenija po številu motornih in osebnih vozil dosegla zavirljivo, evropsko raven, saj imamo 770 tisoč motornih vozil, od tega skoraj 600 tisoč osebnih vozil, kar pomeni, da pride na eno osebnostno vozilo 3,36 prebivalca. To nas uvršča med zelo motorizirane evropske narode.

Tudi cestno omrežje je po dolžini izredno veliko, saj imamo več kot 15 tisoč kategoriziranih cest, kar pomeni, da na kilometer ceste pride povprečno 133 prebivalcev. To pa žal ne pomeni, da so ceste takšne, kakršne si želimo. Ocene kažejo, da je 60 odstotkov magistralnih in 69 odstotkov regionalnih cest neustreznih in da ima kar 19 odstotkov avtocest slabe vozne površine.

Posledice

Katastrofalnemu položaju cestnega omrežja v Sloveniji botrujejo predvsem nedoločena vloga prometa v nacionalnem programu razvoja Slovenije, obravnavanje cestoprometne problematike s stališča političnih konfrontacij, počasno odzivanje in največkrat zapoznele odločitve pri reševanju ključnih problemov ter nepravilen in nepravilno sistem financiranja cestnega omrežja.

Številke povedo, da je slovensko cestno gospodarstvo leta 1989 razpolagalo s 350 milijoni ameriških dolarjev, leta 1990 z 250 milijoni, leta 1991 samo še z 200 milijoni dolarjev in letos z manj kot 150 milijoni.

Variante gradnje

Glede na mnoge neznanke o tem, koliko denarja bo v naslednjih letih namenjenih za razvoj slovenskih cest, so pripravljene štiri variante. Prva v celoti upošteva strategijo gradnje avtocest v Sloveniji. Predvideva kombinirano financiranje gradnje s koncesijami, lastnimi sredstvi in tujimi posojili. Čista vrednost tega programa, brez stroškov financiranja in odplačil posojil, je 353,9 milijarde dolarjev, omogočila pa bi zelo hitro dograditev avtocestnega križa, ob istočasnem izboljševanju položaja na obstoječem cestnem omrežju.

Prva različica predvideva, da bomo do leta 2000 zgradili manj-

kajocje kilometre avtocest med Šentiljem in Koprom z odsekom do Fernetičev in Lendave, s krakom proti Maclju ter med Karavankami in Bregano v skupni dolžini 495 kilometrov, 134 kilometrov obvoznice in prehodov mimo naselij, zgradili naj bi 38 novih objektov na sedanjih cestah, rekonstruirali 746 kilometrov starih cest in posodobili 461 kilometrov makadamskih vozišč. Program bi uresničili v 11 letih.

Druga varianta predvideva enak obseg gradnje kot prva, vendar bi lahko do leta 2000 zgradili samo 157 kilometrov novih avtocest, in sicer le posamezne odseke cestnega križa, kot so Šentilj-Pesnica, Arja vas – Vransko, Miklavž – Hajdina, Višnja Gora – Trebnje, Blagovica – Malence, Čebulovica – Divača in še nekatere krajše odseke. Tempo gradnje avtocest je po tej različici upočasnen. Vrednost del je ocenjeno na 233,9 milijarde dolarjev, financiranje pa bi izvedli enako kot pri prvi varianti. Program bi uresničili približno v šestnajstih letih.

Pri tretji varianti je predvideno vzdrževanje, obnavljanje in modernizacija obstoječega cestnega omrežja, v enakem obsegu kot v prvih dveh variantah. Zmanjšane pa so rekonstrukcije cest in gradnje obvoznice mimo naselij. Tempo gradnje avtocest bi bil približno enak tempu gradnje teh cest v zadnjih dvajsetih letih, to je v povprečju po devet kilometrov na leto. Vrednost tega programa je 175,9 milijarde dolarjev, uresničen pa bi bil v več kot 21 letih.

Četrta, in najbolj črna varianta, predvideva približno enako obseg sredstev, kot so predvidene letos za ceste v integralnem proračunu, kar pomeni okrog 11,4 milijarde dolarjev. V tej različici je nezmanjšan obseg del, glede na nacionalni pro-

gram, samo pri vzdrževanju in obnavljanju cest, vse modernizacije in rekonstrukcije naj bi zelo omejili, popolnoma pa bi izpadle gradnje obvoznice mimo naselij in gradnje avtocest. Vrednost tega programa je 89,9 milijarde dolarjev, uresničili pa naj bi ga v več kot 40 letih.

Koncesija in financiranje

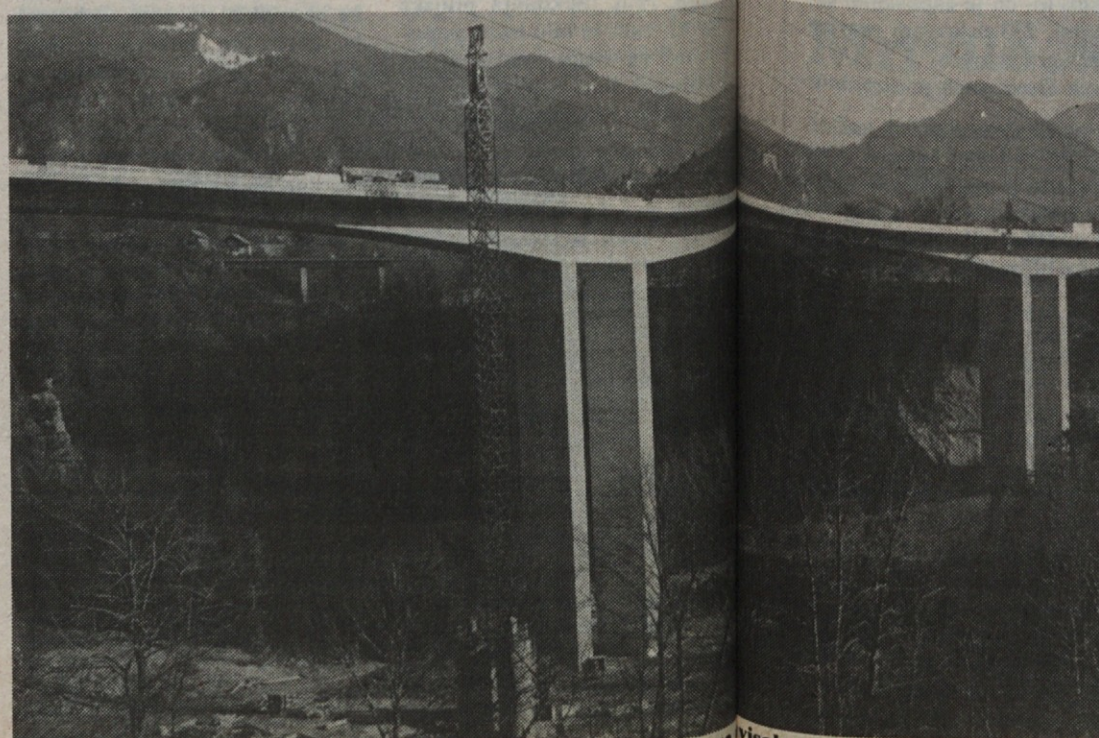
Nekateri vidijo izhod iz težkega položaja na področju gradnje cest v koncesijah, ki naj bi jih na podlagi mednarodnih razpisov dobili tuji ponudniki. Koncesionariji – za zdaj sta dva – kljub temu, da zakona o pogojih koncesije še nismo sprejeli, in sicer italijanski Italstrade, ki že gradi odsek od Razdrtega do Čebulovice, zainteresirani pa so predvsem za podaljšek proti Mariboru, s krakom proti Madžarski, in nemški Philipp Holzmann, ki se bolj ogreva za ustanovitev mešane firme kot za klasično koncesionarstvo, gradili pa bi naš del pyhrnske avtoceste od šentiljskega mejnega prehoda do meje s Hrvaško, to je do Maclja – na podlagi koncesijske pogodbe zberejo potrebna finančna sredstva za gradnjo avtoceste, prevzamejo gradnjo in potem tudi upravljanje in vzdrževanje

določenega cestnega odseka v nekem časovnem obdobju.

Celoten nacionalni program je vreden 466 milijard dolarjev, kar je približno 5,5 milijarde ameriških dolarjev. To so za naše razmere, ko je letos v integralnem proračunu za ceste namenjenih borih 11,4 milijarde dolarjev, nedosegljiva sredstva.

In prav glede financiranja so si mnjenja kar precej nasprotujoča, čeprav se vsi strinjajo z ugotovitvijo, da je prav gradnja cestne, kot tudi železniške, luške, zračne in telekomunikacijske infrastrukture najpomembnejši vzgon za ožvitev in razvoj celotnega slovenskega gospodarstva, kateremu bi se tako odprla vrata v Evropo, in kot je dejal Milan Kučan na prvem slovenskem kongresu o cestah in prometu, ki je bil 21. in 22. oktobra na Bledu, so ceste generator razvoja, zato je treba zavračati možnosti, da bi nacionalni program gradnje cest razvlekli na več desetletij. Kakorkoli že, če ne bomo zmožni hitrega in odločnega ukrepanja, bomo še vedno na repu nerazvitosti evropske cestne infrastrukture, nacionalni program gradnje in vzdrževanja cest pa bo ostal samo seznam želja.

Cveto Pavlin

Viadukt Moste je največji objekt na Gorenjski avtocesti. Dolg je 452 m, visok pa 62 metrov.

Peter Koren, dipl. inž. – referat na kongresu o cestah in prometu

Sodobno snovanje premostitvenih objektov

Prvega slovenskega kongresa o cestah so se udeležili tudi Gradisovi strokovnjaki s tega področja, Peter Koren, dipl. inž. pa je pripravil referat, ki je izšel tudi v Zborniku kongresnih gradiv in referatov. V referatu je prikazal nekaj osnovnih vidikov snovanja sodobnih premostitvenih konstrukcij. Ozrl se je seveda tudi prek meja saj se z integracijo Slovenije v svet, del te tehnologije prenaša tudi k nam. V snovanju konstrukcij se v zadnjih letih vedno bolj uveljavlja sodobna miselnost, po kateri skuša človek pri uporabi tehnologije doseči skladnost z dogajanjem v naravi.

V snovanju konstrukcij se v zadnjih letih uveljavlja miselnost, ki presega tisto iz obdobja 18. in 19. stoletja, ko je razvoj novih tehnologij vcepil priprave, da je človek pri snovanju konstrukcij vsemogoč in da pri tem vselej premaga naravo (še se spomnimo izrekov: »na tisoče kubikov betona je premagalo divjino reko«, ali: »nad dolino se vzpenja nov spomenik človekove sposobnosti« ipd.).

V zadnjih letih opažamo, da tudi v snovanju gradbenih konstrukcij, tudi premostitvenih, vedno bolj iščemo sodelovanje med tehnologijo, humanostjo in naravo. Počasi spoznavamo, da lahko tehnološki razvoj živi v simbiozi s človeku prijaznim okoljem in z naravnim okoljem nasploh.

Pri porajanju premostitvenih objektov se v zadnjih letih, tudi pri nas srečujemo s poudarjeno skrbjo za varovanje okolja in

Raziskave in razvoj

Tehnološki razvoj v vsaki stroki, tudi v gradbeni, temelji na aktivnem raziskovalnem in razvojnem delu. Ocenjuje se, da razvite države Evrope namenja okoli tri odstotke celotne realizacije na področju strukturnega betona za raziskave in razvoj. Raziskave so usmerjene predvsem v izboljšave materialov z vidika izboljšanja fizikalnih in ekoloških značilnosti, povratnosti in ekonomike, z vključevanjem najboljših rezultatov v snovanje.

Nadalje so mnoge raziskave posvečene proizvodnji, redukciji potrebnega časa za proizvodnjo, kompatibilnosti posameznih dejavnosti, vzdrževanju, vodenju procesov in monitoringu. Namen vseh je seveda tudi povečanje ekonomskih efektov.

V zadnjem času so posebno pomembna spoznanja, ki vedno bolj vplivajo na tehnološki razvoj:

- problemi trajnosti konstrukcij,
- metode gradnje, ki so v simbiozi z okoljem in
- prodor računalniške tehnologije (CAD/CAM).

Predvsem slednje področje močno posega v področje snovanja, krmiljenja procesov in obvladovanja tržišča.

Materiali

Razvoj materialov se odvija v dveh smereh. V prvo skupino spadajo klasični, kot so beton, jeklo, armaturno in prednapeto jeklo ter sistemi za prednapenjanje. Poleg uvajanja bolj ekonomične in ekološko ugodnejše proizvodnje so izboljšave predvsem v višji trdnosti in povečani trajnosti. Pri betonih, so marke 80 že zajete v predpisih in niso več stvar samo raziskovalnih institutov, poleg tega predpisujejo predpisi nove pomembne karakteristike, kot so obstojnost, homogenost, odpornost proti zmrzovanju, trajnost pod vplivi karbonatizacije kloridov itd. Okrepilo se je znanje o uporabi superplastifikatorjev, pepela iz visokih peči, mikrosilikatne penne in drugih.

Tudi pri jeklih je šel razvoj naprej, tako da postajajo jekla, ki so bila včasih v domeni prednapetega betona, sedaj armaturno jeklo. Pri jeklih za prednapenjanje so postala jekla s karakteristično trdnostjo 2100, komercialen proizvod, znižana je stopnja relaksacije, uvedeni so novi postopki, ki že v metalurških svojstvih povečujejo korozijsko odpornost (nerjavečega jekla).

Vse bolj se uveljavlja uporaba galvanske in z visokoodpornimi materiali (epoksid) zaščitena armatura. Posebna pozornost je namenjena tudi razvoju trajnih materialov za formiranje kablov za napenjanje izven prereza, ki zaradi možnosti kvalitetnega monitoringa, vzdrževanja in možne zamenjave, dobivajo vedno večjo veljavo.

Na področju novih materialov je predvsem pomembno uvajanje steklenih, aramidnih in karbonskih vlaken v tehnologijo prednapenjanja.

Naslednje zelo pomembno področje je področje razvoja in proizvodnje specialnih materialov za popravilo in ojačevanje obstoječih konstrukcij. V zadnjih letih se je pojavilo neizmerno število različnih proizvodov, z zelo širokim spektrom področij uporabe, tudi za najbolj agresivna okolja.

Projekt in izvedba

Pri projektiranju in izvedbi narašča vpliv kriterijev uporabe, predvsem trajnosti in kriterijev za vključevanje in varovanje okolja. Vsi dejavniki, udeleženi v snovanju, se srečujejo z vrsto varovalnih predpisov in z delovanjem različnih grupacij za varstvo okolja.

Pomanjkanje naravnih materialov, tudi v gradbeništvu uvaja recikliranje, pomanjkanje energije in ostra ekonomija izziva uvajanje popolne industrije konstrukcij.

Pomembnejša področja razvoja tehnologije so:

- izboljšava tehnike opažanja, s poudarkom na mehaniziranju in izboljšanju kvalitete površin (drenažne obloge),
- uvedba senzorske opreme v proizvodnji in pri vgrajevanju betona s popolno kontrolo mešanice,
- širok razvoj specialnih elementov za spajanje, podaljševanje in sidranje armature in drugih elementov,
- uporaba avtomatiziranih varilnih in drugih postopkov v proizvodnji polizdelkov in končnih prefabrikatov,
- robotizacija,
- uporaba novih nedestruktivnih načinov preverjanja kvalitete konstrukcij.

Tehnološki razvoj v svetu, v katerega se več ali manj vključujemo tudi mi, se srečuje z mnogimi izzivi.

Izzivi

In kaj je naslednji največji izziv na področju gradnje premostitvenih objektov? V Evropi gotovo most prek Gibraltarja, v svetu rekordi po zaslugi smelih graditeljev kar dežujejo (npr.: Japonska) in pri nas? Mislim, da je vsaka gradnja izziv, izziv pa mora biti za vse nas, ki pri gradnji premostitvenih objektov sodelujemo, inventivnost in tehnična kreativnost pri še tako majhnem detajlu, kar bo doprineslo k boljši kvaliteti v vseh pogledih, nas pa bo takšen produkt uvrstil za stopnico višje na brezkončnem stopnišču tehnološkega napredka.

Iz referata Zdenke Ivančič

Knjižnica in management

Vloga informacijskih centrov in specialnih knjižnic se iz obrobne spreminja v centralno točko vsake firme ter vpliva na njeno interno organizacijo in poslovanje, na njeno prilagodljivost hitrim spremembam trga in okolja ter na njen tržni asortiman, kjer čedalje večji delež predstavlja tako imenovani »knov-how«. Informacije so postale že eno od gibal ekonomije in postajajo enakovredne kapitalu in delu kot osnovnima ekonomskima vrednotama.

Zato prihaja letošnja usmeritev posvetovanja na strateško povezovanje specialnih knjižnic in managementa ravno pravočasno – v smislu prizadevanj Slovenije za reorganizacijo gospodarstva po izgubi južnih trgov in za zagotovitev njegovega obstoja v okviru ustreznih niš svetovnega gospodarstva. Kot bistveno pomoč za doseganje tega cilja morajo specialne knjižnice s pomočjo njim dostopnih informacijskih servisov zagotoviti svojim uporabnikom poleg osnovnih informacij tudi oplemenitene informacije v smislu celovitih ter zaokroženih poizvedb, je dejal v pozdravnem nagovoru IV. posvetovanja sekcije za specialne knjižnice, ki je bilo v začetku novembra, minister za znanost in tehnologijo dr. Peter Tancig.

Posvetovanja se je udeležila in zanj prispevala tudi referat Zdenka Ivančič, vodja Gradisove specialne knjižnice. Povzema nekaj poudarkov iz njenega nastopa.

Specialno knjižnico ali Dokumentacijski center, kakor se je prvotno imenovala knjižnica, je Gradis organiziral že pred dvajsetimi leti. Ker so se njene organizacije lotili strokovno razgledani ljudje, je bila knjižnica postavljena na prave temelje, glede na to se način dela do danes ni spremenil, ampak se je samo nadgrajeval. Ves čas delovanja knjižnice sta bila zaposlena knjižničar oziroma višji knjižničar in dokumentalist. V letošnjem letu pa se je število zmanjšalo samo na enega zaposlenega.

Nabavna politika daje prednost gradivu s področja graditeljstva, ki zajema gradbeništvo, arhitekturo, urbanizem, strojništvo in podobno, delno pa tudi področja družboslovja in organizacije poslovanja in vodenja. Poleg monografij zbira in hranimo domače in tuje standarde, prospekte, serijske publikacije ter tako imenovano sivo literaturo.

Glede na strukturo Gradisa je bilo nujno prilagoditi tudi organizacijo knjižnice, da bi bilo mogoče zadostiti potrebam po informacijah in dokumentih uporabnikov v vseh podjetjih.

Kljub specifičnosti poslovanja je knjižnica strokovno urejena po uveljavljenih mednarodnih knjižničarskih pravilih, knjižničarji in dokumentalisti pa so poslovanje obogatili s svojimi izkušnjami, ki so jih bili pridobili v letih dela.

Za seznanjanje strokovnjakov je knjižnica Gradisa uvedla dve redni obliki obveščanja:

– vsako leto delavci knjižnice sodelujemo na strokovnem seminarju za tehnične delavce, ki ga pripravi Izobraževalni center Gradisa, z referatom, knjižno razstavo, s prikazom baz podatkov ipd.,

– vsak mesec pošilja knjižnica 200 zaposlenim, predvsem so to inženirji in vodstveni delavci tehničnih oddelkov v posameznih podjetjih, Informativni bilten INDOK centra z izborom člankov iz revij, ki knjižnica stalno prejema. Članke v tujih jezikih opremimo s ključnimi besedami in prevedenim naslovom v slovenščino.

Težave v gospodarstvu in v Gradisu se vidijo tudi v delovanju knjižnice in sicer:

1. Dostopnost poslovnih informacij v podjetju se krči na vedno ožji krog, zato povezave med vodstvom podjetja in specialno knjižnico trenutno ni. To zapiranje pa se nanaša na strokovne informacije.

2. Četudi standardi za specialne knjižnice predvidevajo več zaposlenih, se zmanjševanje števila delavcev v podjetju kaže tudi v knjižnici.

3. Financiranje dejavnosti je organizirano na ravni plačevanja prispevka za bивše skupne službe, vendar že kar nekaj časa nobeno podjetje ni plačalo svojega prispevka. Rezultat prekinitve

Delo v specializirani knjižnici kot je Gradisova, je danes težko predstavljati brez računalnika, ki ga uporablja Zdenka Ivančič.

stalnega dotoka finančnih sredstev iz tega vira je, da se je nakup zmanjšal za minimum, občutno pa se je povečala medknjižnična izposoja, ki ne zahteva posebnih (velikih) finančnih sredstev.

4. Ker se delo na področju gradbeništva išče veliko intenzivneje kot se je to včasih, saj

trenutno velikih gradbenih proizvodov ni, se je zahteva po informacijah v knjižnici občutno povečala. Predvsem je to opazno pri tematskih poizvedbah; podjetja sprejmejo vsako delo, tudi manjše, in zanj si je potrebno osvežiti znanje ali pa se zbira in išče gradivo že za sodelovanje na razpisu del.

V Gradisu je zaposlenih že manj kot štiri tisoč delavcev

Vedno manj zaposlenih

Podatki kažejo, da se je v nekaj več kot dveh letih število gradbenikov več kot prepolovilo. Tudi v Gradisovih podjetjih je vedno manj zaposlenih.

Leta 1989 je bilo 6.544 zaposlenih, leta 1990 se je to število znižalo na 5.905, lani je bilo v Gradisu zaposlenih še 5.048. Letošnji podatki na dan 3. december kažejo, da je zaposlenih samo še 4.494, od tega jih je 276 v tujini, 233 delavcem pravice mirujejo, tako da je operativnih 3.995 gradisovcev.

Poglejmo zaposlenost v posameznih Gradisovih podjetjih 3. decembra letos:

Podjetje	Doma	Tujina	Miruje	Skupaj
1. Gradbeno podjetje Celje	384	13	6	403
2. Gradbeno podjetje Gradnje Ptuj	180	14	5	199
3. Gradbeno podjetje Jesenice	418	31	1	450
4. Gradbeno podjetje Gradis Koper d.o.o.	100	10	18	128
5. Gradbeništvo Ravne d.o.o.	133	10	9	152
6. Gradbeno podjetje Maribor	755	48	11	814
7. Gradbeno podjetje Nizke gradnje Mb.	388	28	53	419
8. Gradbeno podjetje Ljubljana	588	80	105	773
9. W&G (Strojgradnja) Mb., d.o.o.	173	–	1	174
10. IPGI Ljubljana	132	16	8	156
11. SPO Ljubljana	433	4	5	442
12. TOSIN Ljubljana d.o.o.	67	–	–	67
13. Biro za projektiranje Ljubljana	31	2	–	33
14. Biro za projektiranje Maribor	25	16	–	41
15. Podjetje za inženiring Ljubljana	41	–	–	41
16. GIP GRADIS d.o.o.	100	4	–	104
17. NASTOR d.o.o.	81	–	–	81
18. Finance d.o.o.	16	–	–	16

Podjetja v sestavi Gradisa skupaj: 3.995 276 223 4.494

Med tistimi, ki jim pravice mirujejo, je največ delavcev, ki se po prvomajskih praznikih niso mogli več vrniti v Slovenijo – so zaprti v taboriščih ali pa sodelujejo v vojni.

GP Gradis Koper na razpotju

Načrten prodor na mejna območja

Kadar gre za pomembne stvari, je potrebno na njih vztrajati in jih ponavljati večkrat. Za nas, delavce Gradisa v Kopru, je pomembno to, da ohranimo firmo pri življenju in da zastavimo takšne poteze, v poslovnem oziru, da se po možnosti nikoli več ne bo postavljalo vprašanje – preživeti da ali ne.

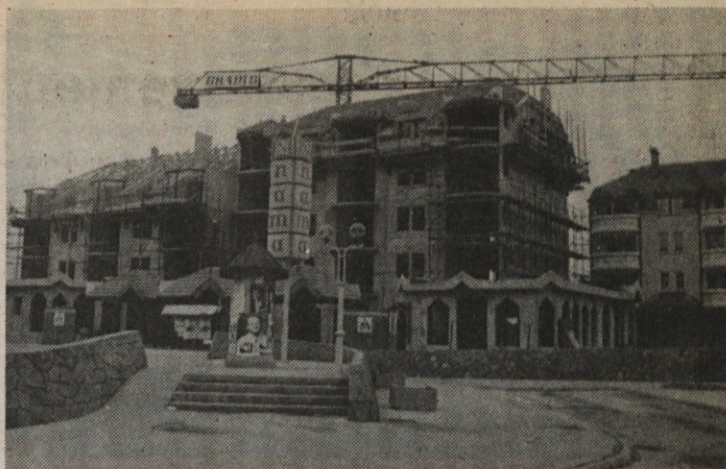
Vztrajno in neumorno smo ponavljali in poudarjali, kakšen naj bo skupen Gradisov nastop na obalni regiji. Mi še sedaj trdimo in verjamemo, da so bili ti predlogi iskreni in konstruktivni in da razmere na Obali najboljše poznamo prav mi. In kaj je tisto, kar je potrebno ponavljati in na čem vztrajati?

Predvsem opozarjati na specifičnost regije kot potencialnega trga in na specifičnost našega položaja v tem. Specifičnost je zlasti v tem, da je to mejno območje (morje, bližina državne meje, neposreden stik z zahodom), zaradi česar je prisotna izjemna dinamičnost v pogledu osciliranja investicijskih aktivnosti, pri čemer odigrajo odločilno vlogo naslednji dejavniki:

- specialna znanja,
- biti sestavni del večjega poslovnega sistema, ki razpolaga s potrebnimi poslovnimi potenciali (trženje, finance, kadri),
- imeti moraš določen status, katerega ohranjaš in razvijaš tudi s sodelovanjem svojega (matičnega) sistema.

Da bi nas v tem razumeli in nam verjeli, smo se dolgo trudili in ker gre za pomembno stvar, to tudi vztrajno ponavljamo. Toda življenje teče dalje in življenjski tok prinaša v glavnem probleme. Te moraš reševati in se pri tem opirati na zanesljive partnerje, kajti naš cilj ni le preživetje, ampak predvsem dinamičen razvoj, ki bo povlekel s seboj najširšo paleto sodelovanja.

Vsi tisti, ki v tem vidimo možnosti nadaljnjega razvoja in dela nasploh, računamo na zanesljive partnerje. Franc Plazar

Tretja in četrta lamela poslovno-stanovanjskega objekta v Žalcu bosta kmalu zgrajeni. Prodaja stanovanj ne gre najbolje.

GP Celje – podjetje imajo tudi v Zagrebu

Veliko gradnje za trg

Da je v celjski regiji vse manj naložb, so se prepričali tudi v našem Gradbenem podjetju Celje, saj morajo za delom izven regije, veliko pa gradijo tudi za trg. Takšna gradnja terja več napora, gradnjo morajo ves čas sami financirati, nikoli pa niso popolnoma prepričani, kako bo s prodajo. Kljub težavam so bili letos kar dobro zasedeni z delom, kolektiv pa so tudi skrčili, tako da jih je še okrog 400 zaposlenih.

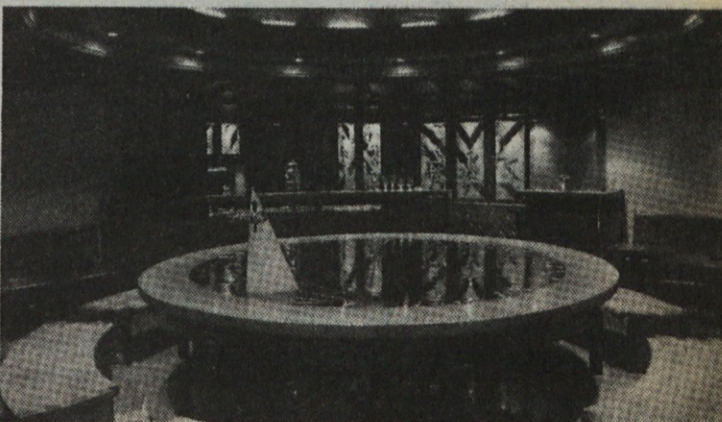
Direktor GP Celje Rudi Krajnc ugotavlja, da normalnih razpisov skorajda ni in da tudi tisti, ki imajo denar za naložbe, čakajo na lastninjenje. Zmotno je bilo tudi prepričanje, da nas bodo reševali tuji vlagatelji, sedaj pa vidimo, da jih ni in jih tudi ne bo toliko časa dokler se gospodarske razmere pri nas ne bodo stabilizirale in dokler ne bodo znani lastniki.

V letošnjem letu bodo dosegli realizacijo okrog milijarde tolarjev, gradbišča pa so imeli v Velenju, Celju, Žalcu, Laškem, Hrastniku, Zidanem mostu, v Impolci pri Sevnici in v Zagrebu na Hrvaškem, kjer so zaradi spremenjenih razmer morali

ustanoviti podjetje, ki posluje na podlagi hrvaške zakonodaje.

Precej jih obremenjuje gradnja za trg. Gre predvsem za gradnjo poslovno-stanovanjskih objektov, saj je kupna moč prebivalstva močno padla in prodaja ne gre tako kot bi si želeli. Tudi klasičnega financiranja gradnje stanovanj ni več, na kar je vplivala predvsem prodaja družbenih stanovanj s popusti.

Novembra so podpisali pogodbo o gradnji trgovsko-skladišnega centra Kovinotehne v Mariboru, kar je po vrednosti ena največjih pogodb, ki so jih podpisali v zadnjih letih. Pri gradnji jim bosta pomagala GP Maribor in Konstruktor. C. P.

Staro varilnico piva so delavci GP Celje predelali v manjšo pivnico in pivovarski muzej za potrebe Pivovarne Laško.

Biro za projektiranje Ljubljana

Mrtvilo za projektante

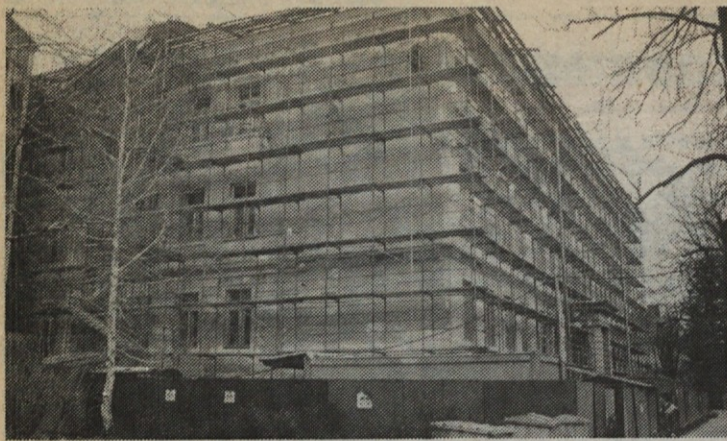
Odlog začetka projektiranja gradnje stanovanjskega naselja v ruskem Voronežu na reki Don je močno prizadelo Biro za projektiranje Ljubljana. Kljub podpisani pogodbi, po kateri naj bi začeli projektirati avgusta letos, se to ni zgodilo. V voronežkem Kombinatru za proizvodnjo sintetičnega kavčuka imajo očitno težave (tudi v Rusiji poteka lastninjenje podjetij), tako da so projekti za sedaj ustavljeni.

Letos so kljub vsemu projektirali precej za Ministrstvo za notranje zadeve, za ljubljanske Lekarne, sedaj pa izdelujejo načrte za apartmajsko naselje v Ptujskih toplicah. Letošnje leto je bilo treba delati za preživetje, saj je na področju projektive vlada skoraj popolno mrtvilo.

V biroju upajo, da bo vendarle prišlo do novega investicijskega cikla in prav projektanti naj bi prvi čutili ta zagon, kar bi pomenilo, da se bo odprlo najprej projektivi. V Biroju za projektiranje Ljubljana se dobro zavedajo, da morajo biti na to pripravljeni. C. P.

To in problemi, ki jih imajo zaradi pomanjkanja del doma, je ljubljanski biro pahnil v nepričakovane težave. Izpad je težko nadomestiti, saj je do dela skoraj nemogoče priti. Razpisov za projektiranje skoraj nihče več ne objavlja, kadar pa je kakšen, se nanj prijavi tudi po 27 ponudnikov.

V Biroju za projektiranje Ljubljana je sedaj zaposlenih še 33 delavcev, spričo zgoraj omenjenih problemov pa je delavski svet sprejel osnove za reorganizacijo, po kateri naj bi v kolektivu ostalo samo še 19 zaposlenih.

Nedaleč Prulskega mostu bodo delavci Gradisa obnovili osnovno šolo.

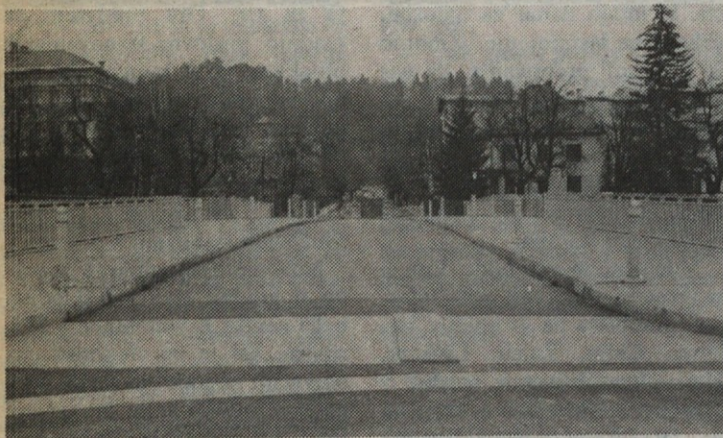
Osnovna šola in most

Gradimo na Prulah

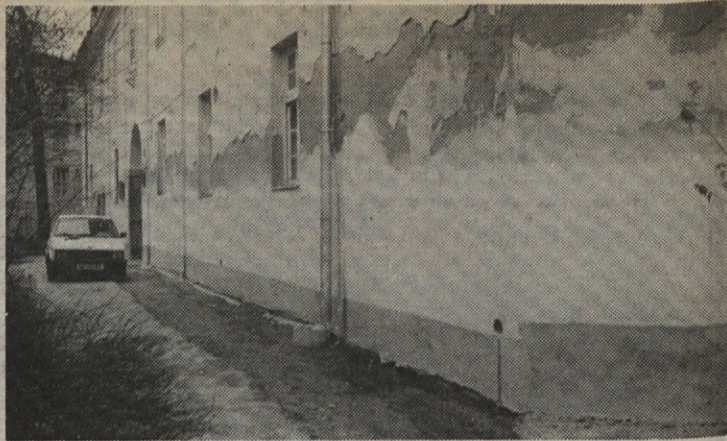
Novi Prulski most je uspešno prestal tehnični pregled, tako da je za pričakovati, da bo v kratkem odprt za promet, le nekaj korakov naprej pa obnavljajo delavci Gradbenega podjetja Ljubljana tudi osnovno šolo.

Gradnja mostu je kljub žolčnim polemikam in nasprotovanjem krajanov Prul končana, most pa je izredno lep. Enakopravno ga bodo lahko uporabljali avtomobilisti, kolesarji in pešci, za tovorni promet pa bo zaprt.

Urediti bo treba še okolico in demontirati pomožni montažni most, ki je služil v času gradnje za nemoten pretok pešcev z ene strani Ljubljance na drugo.

Sredi decembra je bil Prulski most pripravljen za tehnični pregled.

Dobro je vidna razlika med saniranim in nesaniranim zidom Medicinske fakultete.

Uspešna sanacijska dela – Sanacija stavbne dediščine

Medicinska fakulteta in Akademija za glasbo

V sklopu dosedanjih aktivnosti na področju sanacije stavbne dediščine je Sektor za meritve, laboratorijske preiskave in specialne storitve pri Razvojni tehnološki enoti GIP Gradis d.o.o. na javnem razpisu letos poletni pridobil dela pri sanaciji Medicinske fakultete in Akademije za glasbo, tako imenovanega Stiškega dvorca.

Na Akademiji za glasbo v Ljubljani so bila izvedena dokončna dela pri sanaciji vlage na objektu. Obstoječe omete je bilo treba odstraniti oz. odbiti in nanesti nove, sušilne, vodoodbojne omete ter v notranjosti pritličja objekta izvesti finalna slikopleskarska dela. Izvajalec del je bilo GP Ljubljana, Sektor MLS pa je strokovno in tehnološko skrbel za kakovostno izvedbo vseh del.

Ker je na objektu ostalo neresenih vrsto problemov, v Sektorju MLS upajo, po besedah vodje Igorja Šebenika, da bodo tudi v nadalje prisotni pri dokončni sanaciji Akademije za glasbo.

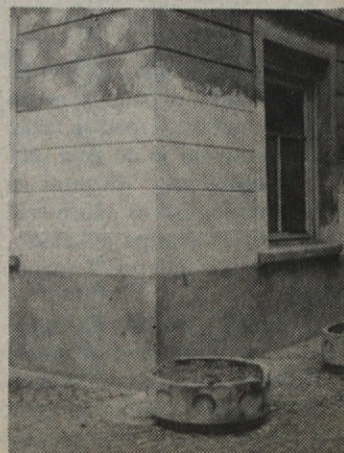
Osnovna projektna izhodišča za sanacijo Medicinske fakultete v Ljubljani so bila narejena v pripravi dela Tehnično tehnološkega sektorja že v začetku letošnjega leta. Na teh osnovah je Sektor MLS pridobil prvo fazo sanacije, ki je bila dosti bolj kompleksna in zahtevna kot tista na Akademiji za glasbo, a ne le z strokovnih in tehnoloških vzrokov, ampak predvsem zato, ker niso imeli nobenih podatkov o stanju objektov. Pridobili so jih šele v prvi fazi izvedbe predhodnih preiskav, ki so bile vključene v pogodbo za prvo fazo sanacije.

Zaradi specifičnosti del pri od-

pravljenju vlage v zidovih objektov Medicinske fakultete, je bilo treba delo razdeliti v dve fazi, saj zaradi nemotnega poteka delovnega procesa v objektih ni bilo možno izvajati nobenih del v notranjih prostorih.

Tako so do sedaj opravili del horizontalne hidroizolacijske bariere, injektiranje poroznejših delov zidovja, odbijanje in zamenjavo zunanjega fasadnega ometa s sušilnim vodoodbojnim ometom in kompletno drenažo z istočasno ureditvijo odvoda meteoritnih in kanalizacijskih voda na vnaprej predvidenih lokacijah ob objektih Medicinske fakultete.

C. P.

Sanirani del Akademije za glasbo.

Strojgradnja – 70 odstotkov realizacije na zahodnih trgih

Nov proizvodni program

S tem, ko je Walter Wolf kupil večinski delež Gradisove Strojgradnje v Mariboru, so se tudi v Gradisu pričeli postopki za spremembo lastninskih odnosov. Ustanovljena je družba z omejeno odgovornostjo, ki je v mešani lasti, W&G – podjetje za proizvodnjo strojev in opreme. Podjetje je bilo registrirano 2. novembra letos, v kratkem pa bo imenovan tudi upravni odbor, v katerem bo imelo podjetje TV Investment Ltd., katerega lastnik je W. Wolf, tri člane, Gradis pa dva.

Dokapitalizacija Strojgradnje je bila izvršena v večinskem deležu tujega vlagatelja, ki je dolžan v enem letu vložiti toliko sredstev, da bo njegov delež znašal 51 odstotkov. Pogovori z Walterjem Wolfom in njegovimi sodelavci so trajali celo letošnje leto. V tem času je bilo izpeljano vrednotenje Strojgradnje. Vrednotenje je opravil Center za gospodarsko svetovanje, ki ga vodi priznani strokovnjak mag. Milan Lovrenčič. Ko je bilo vse potrebno pripravljeno, je svoje soglasje dala tudi Agencija za prestrukturiranje gospodarstva R. Slovenije, je pojasnil vodja komercialne Iztok Klemenc.

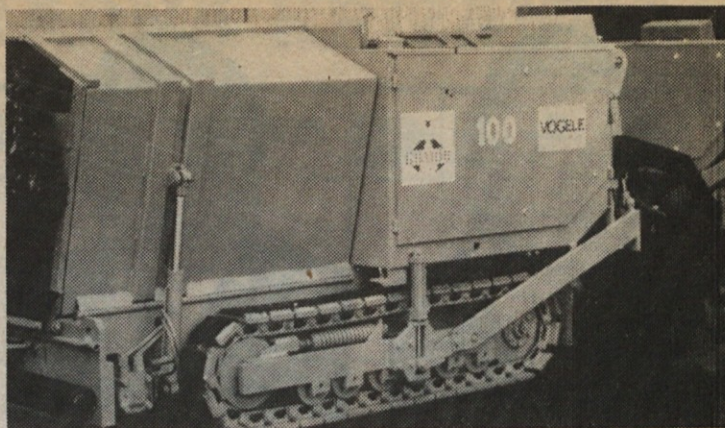
Walter Wolf je del svoje obveznosti že izpolnil, tako da so z denarjem, ki ga je nakazal, začeli graditi novo proizvodno halo in novo upravno poslopje. Gradnja obeh objektov bo končana aprila prihodnje leto. Wolf se je v pogodbi tudi obvezal, da bo poskrbel za nov proizvodni program, za pridobitev novih trgov in seveda tudi kupcev.

Poleg že znanega programa, bodo v podjetju W&G izdelovali tudi dele za gradbene stroje ene izmed znanih evropskih tovarn, v perspektivi pa se pripravljajo tudi na proizvodnjo posameznih delov za avtomobilsko industri-

jo. Za uresničitev teh programov bo zastavil svoje ime in kapital Walter Wolf, ki je kot poslovnež dobro znan po celem svetu.

Sicer pa je bilo letošnje leto za Strojgradnjo izredno zahtevno. Izgubili so celoten jugoslovanski trg in trg v nekdanji Sovjetski zvezi, zato se je bilo treba zelo intenzivno posvetiti zahodnim trgov, kjer so letos ustvarili 70 odstotkov realizacije. Gre predvsem za izvoz proizvodov v Nemčijo, Avstrijo in Italijo. Samo 30 odstotkov realizacije so ustvarili v Sloveniji in nekaj malega, na začetku leta, na Hrvaškem. Pričakujejo, da bodo do konca leta ustvarili za 5,5 milijona mark realizacije, kar je tudi v skladu z letošnjim planom.

Do srede novembra so izdelali 52 malih finišejev, ki jih je za prodajo na zahodnoevropskih trgih prevzel Vögele, prototip goseničnega asfaltnega finišeja G 7, ki ga je kupilo podjetje Cestograd iz Vinkovcev in več sklopov za valjarje in asfaltni finišeje, ki jih izdeluje italijansko podjetje Bitelli. Vrednost tega posla znaša pol milijona mark, v W&G pa pričakujejo, da bi, ob doseženi zahtevani kvaliteti izdelkov in ob pravočasnih dobavah, v letu 1993 za Bitelli izdelali

Letos so v Strojgradnji naredili 52 malih finišejev, vse pa je za prodajo na zahodnoevropskih trgih prevzel Vögele.

sklope v vrednosti milijon mark. Kako huda je bila letos kriza kaže podatek, da v Strojgradnji niso naredili niti enega velikega finišeja K 6 in niti ene asfaltni baze. Bilo je le nekaj manjših remontov in popravil.

Da bi zaposlili vseh 172 delavcev, kolikor jih bo ostalo v novem podjetju, saj je v pogodbi z Walterjem Wolfom zapisano, da mora prevzeti tudi vse delavce, so v Strojgradnji letos opravili

nekaj tako imenovanih »lohn« poslov – Avstrijcem so dobavili nekaj jeklenih konstrukcij.

V letu 1993 v družbi W&G pričakujejo, da bodo s pomočjo novega partnerja in sedaj tudi večinskega lastnika firme, ustvarili realizacijo v višini sedem milijonov mark. Povečanje naj bi šlo predvsem na račun novega proizvodnega programa, ki bo v celoti namenjen zahodnoevropskemu trgu.

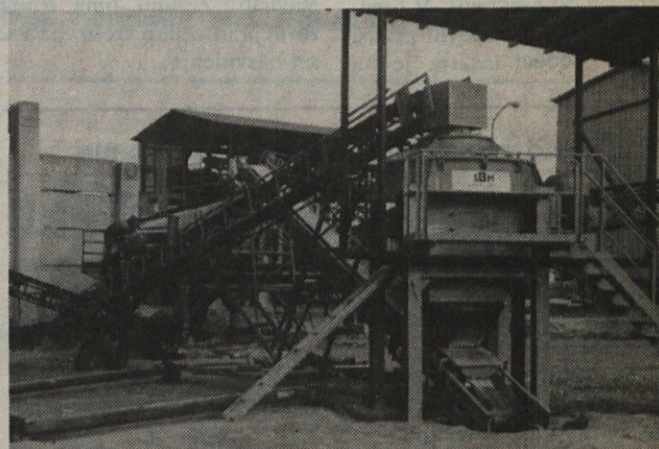
C. P.

Velika pridobitev za GP Maribor

Več kot samo drobilec

Velika pridobitev za mariborski Gradis oziroma obrate na Pobrežju je novi centrifugalni drobilec SBM – WAGENER.

Ta sicer avstrijski proizvod je eden najsodobnejših tovrstnih drobilcev, ki deluje na principu kamen na kamen. Njegova zmogljivost je 25 kubikov na uro, pretočna količina kamena pa je celo 52 kubikov na uro.

Zanimivo je, da so kupili samo drobilec, montažo pa so uspešno opravili sami. Strokovnjak iz tujine je samo opravil pregled in bil z delom Gradisovih fantov zadovoljen.

Sami so opravili vsa strojna in električarska dela, od montažnih transportnih trakov do električnega razvoda in elektro komandne omarice. Tako so pridobili ne malo denarja.

Franjo Štromajer

Nova tabla na vhodu v Strojgradnjo že opozarja, da se je podjetje preimenovalo in lastninsko preoblikovalo.

Ludvik Rudolf

Slavko Škratek

29 let zvestega dela v Gradisu na Ravnah

Veterani odhajajo

V letu 1992 smo se poslovili od dveh naših dolgoletnih sodelavcev Slavka Škrateka in Ludvika Rudolfa. Oba sta pričela z delom na Ravnah leta 1963, prvi kot zidar in drugi kot VK tesar - inštruktor učencev.

Čas je sveta vladar in človekov gospodar, če pa se zgodi še kaj nepredvidenega, moramo ob odhodu v pokoj žal ugotoviti, da bi lahko še oba delala.

Slavko Škratek ni dolgo delal kot zidar, saj je bil že leta 1966, zaradi nesreče in invalidnosti, premeščen v skladišče. Delo skladiščnika je opravljal po gradbiščih širom Slovenije, nazadnje pa v glavnem skladišču. Bil je prepričan, da bo lahko delal do redne upokojitve, vendar se je moral sredi leta 1992 invalidsko upokojiti.

Ludvik Rudolf je dolga leta delal kot VK tesar na raznih gradbiščih po Sloveniji. V času, ko pa so bili na delovni praksi učenci - bodoči tesarji, je na

njih prenašal vso svojo strokovno znanje. Nesrečnega leta 1982 se je ponesrečil pri delu, saj je padel z delovnega odra. Ne glede na posledice je tudi po končani rehabilitaciji vztrajal na svojem delovnem mestu. Govoril je, da bi rad dopolnil vsaj 30 delovnih let. Žal se je moral invalidsko upokojiti nekaj mesecev pred tem.

Delala sta pridno in živela skromno. Oba imata družini, zgradila sta si hiši, zato vemo, da jima kljub bolezni, ne bo dolgčas v pokoju, saj bosta v hiši in okrog nje imela dovolj dela.

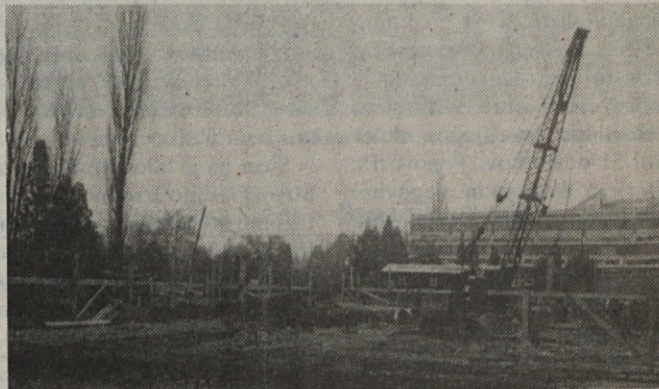
Še enkrat hvala obema za vse, kar sta naredila za GRADIS na Ravnah. Želimo jima trdnega zdravlja in veliko sreče, pa večkrat nasvidenje.

Dom podiplomskih študentov in gostujočih profesorjev

Boljši pogoji bivanja

Ob Pedagoški akademiji v Mariboru, delavci mariborskega Gradisa ta čas »pilotirajo«. Tak izraz uporabljajo gradbeniki za betoniranje betonskih stebrov, na katerih bo pozneje zgrajen dom podiplomskih študentov in gostujočih profesorjev.

Na mestu, kjer bo stal bodoči dom, je bila pred časom gramoznica v katero so vozili odpadni gramoz in ostalo ropotijo. Nosilnih stebrov bo 75, povprečna dolžina pa je deset metrov.

Štiridesetmilijonov tolarjev je zagotovljenih, s tem denarjem pa naj bi zgradili dom do četrte faze. Z deli naj bi končali, če seveda ne bo prehude zime, do junija prihodnje leto.

F. Š.

Srečanje upokojencev GP Ljubljana

Lepa navada se ohranja

Tudi letos so v GP Ljubljana spoštovali tradicijo, da je lep običaj povabiti na srečanje svoje nekdanje sodelavce, sedaj upokojence.

Prišlo je kar lepo število povabljenih, bilo jih je nekaj čez sto, pridružili pa so se jim tudi tisti, ki so se upokojili letos. Srečanje je bilo izredno pristrčno, sproščeno in veselo, direktor podjetja Jože Ločnikar in predsednik delavskega sveta Janez Bolha pa sta vsem letošnjim upokojencem podelila v spomin na delo v Grdisu že uokvirjene lepe grafike, ki so jih bili vsi zelo veseli.

Letos so se v GP Ljubljana upokojili naslednji delavci: Jože Zelko, Aleksander Feher, Halil Jakupović, Sevdaga Kadirić, Marija Dreo, Safet Hajdarević, Suljo Žalič, Stjepan Žganjec, Vlado Bogovič, Slavko Kihás, Anton Gužvinec, Rade Srečo, Stjepan Benković, Novak Suvajac, Stjepan Blažinčič, Adam Kušen, Nuriya Agić, Štefan Pajtak in Franc Bobič.

Srečanje upokojencev GP Ljubljana je bilo tudi letos zelo pristrčno.

Klub razdrobljenosti, usklajeno delovanje

Trije sindikati v Gradnjah

Do pravega sindikalnega pluralizma je prišlo v ptujskih Gradnjah, kjer imajo kar tri sindikate, in sicer ZSSS, NSS in sindikat Gradenj.

Medsebojno dobro sodelujejo, vso administracijo pa vodi za vse tri sindikate Neodvisni sindikat Slovenije, čigar predsednik je Emil Korenjak.

Tudi večino akcij vodijo skupno in usklajeno. Tako dajejo ugodne kredite svojim članom, prispevali so humanitarno pomoč za begunce, imeli so dva kandidata za državni zbor, ki sta sodelovala v Stranki neodvisnih (Emil Korenjak in Bogo Merinik) in še nekaj manjših povsem sindikalnih akcij.

Dogovorili so se tudi, da bodo skupno sodelovali pri lastninenju, ki se bo začelo uresničevati prihodnje leto.

C. P.

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA

					SREČNO:	MAKEDONSKO MESTO OB JEZERU	IZRASTEK NA KOŽI	MINERALNA MAST BREZ VONJA	NEPONOV-LJIVOST	MLEČNI IZDELEK	ŽARNICA NA PLENSKO RAZELEKTRENJE	UČNI ALI VZGOJNI ZAVODI	LIV. LJAK	ORIEN-TALSKE UTEZNE ENOTE
					SPORO-CILO, NAZNA-NILO									
					ŠPAROV-CEK									
					ODKRITJE TAJNE LOJZE OBLAK									
POLITIČNI VODJA TOPOVSKI IZSTRELEK										KRAJŠA OBLAKA ZAMKA VEDVE		RAZTOPINA ZA STRO-IENJE KOŽ	ČETVERO-KOTNIK	
PETER NOVAK			SOLMIZA-CIJSKI ZLOG	DRUŽINA GLASBIL KRAJ NA KOČEVSKEM						PODE-LITEV IMENA				
MEDICIN-SKO IME ZA JAJCNİK					POLITIK GLIGOROV	VIJAK PRI SADNI PREŠI				HRVAŠKO MOŠKO IME				
LAMI PODOBEN PREZVE-KOVANEC						TIROLSKA REKA SIDRO KOTVA				PONIKAL-NICA NA KOČEV-SKEM	SATIRIK BUCHWALD DOLGOREPA PAPIGA			
UPRAVNI ODBOR			PRVI RAČU-NALNIK ZEMELJSKI PLIN					GOVORNIK FRIDIGAR						
ZBIRAL-NICA MLEKA								DRŽAVA NA B. VZHODU PIŠATELJICA PEROCI						
LJUDSKI IZRAZ ZA ZAKOVICO				REČNA STRUJA VLADO JARC		VULKAN NA SICILIJ OLGA JARC						KRAJ PRI LJUBLJANI EDWIN ROBINSON		
SENO DRUGE KOŠNJE					GRŠKI BOG VETROV				DEL GRLA					
DUH, AROMA					SESTAVIL JOŽE PETELIN	ŽELEZOV OKSID			IME AMER. SKLADA-TELJA COPLANDA					

Rešitev križanke pošljite do 31. januarja 1993 na naslov GRADISOV VESTNIK, Šmartinska 134, Ljubljana. Tri reševalce bomo nagradi-li z lepimi knjižnimi nagradami.

- Saj ne rečem, da nisem ljudem na Zemlji nosil že vse mogoče stvari. Vendar, da bi tebi, kot gradbincu, prinesel povprečno plačo v gospodarstvu, to bi bilo pa prav gotovo preveč.

- Seveda sem mislil na nekaj čisto drugega, ko sem ti pi-sal, da mi prinesi nekaj vročega za v posteljo.

Kegljaški klub Gradis je uspešen

Drugi v Sloveniji in peti v Evropi

Kegljaški klub Gradis, ki je bil ves čas v vrhu jugoslovankega in evropskega kegljanja, je kljub težavam ohranil to svoje mesto tudi sedaj, ko je postala Slovenija samostojna država. Na Europa pokalu, kjer tekmujejo drugouvrščene ekipe državnih prvenstev, ki je bil letos v Romuniji, so zasedli peto mesto, z malo več sreče bi bili lahko tudi boljši, v slovenski ligi pa so pred play offom zasedli odlično, drugo mesto.

Pogovorili smo se z **Robertom Blahom**, ki je lani prevzel vodenje in sofinanciranje kluba, istočasno pa tudi keglja in trenira soigralce. »Z doseženimi rezultati sem več kot zadovoljen, saj sem iz povprečne ekipe, ki sem jo prevzel, ko sta jo zapustila najboljša igralca in nekdanja svetovna prvaka, Boris Urbanc in Albin Juvančič, uspel narediti homogeno moštvo, ga podmladiti in pripraviti za najzahtevnejša tekmovanja.

V ligi, ki se je pravkar končala, smo zasedli drugo mesto, na Europa pokalu pa nam je sreča obrnila hrbet, tako da smo pristali na petem mestu, ki je za nas kljub temu uspešno.

V prvenstvu smo proti Konstruktorju izgubili za dva keglja, vendar smo dokazali, da nismo nič slabši od njih, čeprav imajo oni za seboj bistveno močnejšo podporo, kot je imamo mi.«

V čem je ta podpora?

»Konstruktorju pomaga mesto Maribor in njegov ustanovitelj in sponzor, Gradbeno podjetje Konstruktor. Imajo obnovljeno kegljišče in vse druge pogoje, seveda tudi finančne, za vrhunsko vadbo in rezultate. Mi

se pa s čem takim ne moremo pohvaliti in zato lahko upravičeno trdim, da kegljači Gradisa dosegajo fantastične rezultate, glede na pogoje, ki jih imajo v primerjavi z drugimi, predvsem s Konstruktorjem, ki je edini s katerim se lahko primerjamo.

Čudi me, da v Gradisu ni posluha za klub. Zelo malo Gradisovih podjetij je poravnalo svoje obveznosti do kluba, ki nosi njihovo ime, kljub temu, da ne gre za veliko denarja. Dogovorjeno je bilo naj bi vsako podjetje mesečno prispevalo le po pet tisoč tolarjev za kegljaški klub, pa niti tega ne poravnajo.«

Kako potem poteka financiranje kluba?

»Če bi bilo financiranje kluba odvisno od Gradisa, potem bi klub že zdavnaj propadel. Tako sem se osebno precej angažiral in dobil tudi zunanje sponzorje, največji del pa financiram sam preko mojega podjetja Galileo. Igralcem tekoče poravnavam redne, mesečne obveznosti, nagrade za dosežene uspehe pa z nekaj zamude, kar je odvisno od denarja, ki je na voljo. Če bi Gradis prispeval dogovorjene zneske, potem ne bi bilo nobenih težav.

Gradisov počitniški dom na Pohorju vabi

Razpis zimske sezone

Kot veste je na Pohorju sezona skozi vse leto, čeprav nekateri prisegajo na poletno sezono, spet drugi pa na zimsko. Kdorkoli ve in zna kaj povedati o letošnji zimi pravi, da bo tista ta prava: za smučarjijo, sankanje, za potepanje, pa tudi za počitek in še kaj.

Zato vas vabimo, da izkoristite zimski čas in pridete na odih na Pohorje. Počutili se boste prijetno in ugotovili boste, da je to tisto, kar vam je vedno manjkalo. Pa še nekaj: cene penzionov so še vedno kar se da ugodne.

Za gradisovce in njihove ožje družinske člane znaša **cena plnega penziona 20 DEM**, za otroke do 10. leta starosti pa 15 DEM na dan. Za zunanje goste je cena 25 oziroma 18 mark na dan za polni penzion.

Celotni znesek ste dolžni plačati ob prihodu na Pohorje pri upravniku počitniškega doma **Francu Mesarecu** v tolarški protivrednosti mark na dan plačila. Upravniku je treba predložiti tudi potrdilo o rezervaciji letovanja, katerega bosta prejeli pisno.

Odpoved letovanja bo možna samo iz utemeljenih razlogov, vsaj tri dni pred nastopom letovanja.

Prijave pošljite na naslov: GRADIS GP Maribor, Gospodstva c. 29. 62000 Maribor, s pripisom SKS. Prednost bodo imeli gradisovci po vrstnem redu prijav, kasneje pa tudi ostali gostje, prav tako po vrstnem redu prijav.

Vse informacije o zimovanju lahko dobite po telefonu: - 062/603-203, g. Franc Mesarec - PD Pohorje - 061/100-370 in 102-550, g. Franc Čontala - Samski dom

Menim, da se nas Gradis ne bi smel sramovati, saj smo dobra in homogena ekipa, ki nosi ime Gradisa na vseh tekmovanjih doma in na tujem. V Gradisu bi morali biti ponosni na naše uspehe, ne pa da se tako mačehovsko obnašajo do kluba in ne prispevajo niti minimalnih sredstev za njegovo delovanje.«

Kako se pripravljate na nadaljevanje tekmovanja v play offu?

»V končnici tekmovanja, v tako imenovanemu play offu, se bodo pomerile štiri prvuvrščene ekipe z državnega prvenstva. Tekmovanja se bodo pričela 20. februarja, kegljači Gradisa pa štartajo z druge pozicije.«

Kako potekajo priprave?

»S pripravi smo že začeli takoj po tekmovanju v ligi. Fantje trenirajo trikrat na teden na kegljišču in dvakrat na teden v fitness centru, kjer imajo kondicijske, telesne priprave. Morate priznati, da je to kar huda obremenitev, ker so vsi člani naše ekipe redno zaposleni in imajo družine, tako da vse treninge opravijo popoldan in zvečer po službi.

V ekipi smo se odločili za dobre priprave, tako da bomo štar-

• Za prvo moštvo KK Gradisa nastopajo: **Dušan Ivačič** in **Zdravko Štrukelj** (oba državna reprezentanta), **Tone Šemrl** (kandidat za reprezentanco), **Bojan Marinček**, **Brane Podreberšek**, **Andraž Zmajšek**, **Primož Pintarič** in **Jure Eržen** (zadnji trije so mladinci) in **Robert Blaha**, trener in igralec.

tali na osvojitve državnega prvenstva, kljub prednosti, ki jo imajo naši konkurenti iz Konstruktorja.«

V moštvu je tudi nekaj novih imen?

»Ekipo sem pomladil. Dva najstarejša dosedanja člana prve ekipe (Dore Zdešar in Vinko Janša) sedaj nastopata za drugo ekipo, prvič letos pa imamo tudi mladince v klubu.

Vsem članom kolektiva Gradis želim srečno, zdravo in uspešno leto 1993 in upam, da bo v naslednjem letu v Gradisovih podjetjih več posluha za kegljaški klub in več materialne podpore, vsaj toliko, kot je mesečno dogovorjeno. Srečno.«

GRADISOV VESTNIK

GRADISOV VESTNIK je glasilo GIP GRADIS

Glavni, odgovorni in tehnični urednik: Cveto Pavlin

Fotostavek: Tiskarna Formatisk Ljubljana

Montaža in tisk: Tiskarna Ljudska pravica Ljubljana

Naklada: 3.000 izvodov

Naslov uredništva: GIP GRADIS, Gradisov vestnik, Šmartinska 134/a, 61000 Ljubljana

Telefon: (061) 10-11-12

Telefax: (061) 445-969

GRADISOV VESTNIK je vpisan v register časopisov pri Republiškem komiteju za informiranje pod zaporedno število 187 in je oproščen temeljnega davka od prometa proizvodov. Naslovniki ga prejema brezplačno.

Glavni objekt Biološkega središča v Ljubljani ima površino 7.600 kvadratnih metrov.

Pruski most v Ljubljani čez Ljubljanico.

Asfaltni finišeji bodo odslej nosili novo oznako W&G, saj je postal solastnik Strojegradnje Walter Wolf.

Srečno '93